

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2022-2027

POWIAT PIASECZYŃSKI 2022

STAROSTWO POWIATOWE W PIASECZNIE

Spis treści

WSTĘP	3
1. ZAŁOŻENIA PROGRAMU	6
1.1. Cele Programu:	6
1.2. Adresaci Programu:	6
1.3. Konsultanci Programu:	7
1.4. Koordynator Programu:	7
1.5. Podstawy prawne Programu:	7
2. DIAGNOZA I STRUKTURA ZJAWISKA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	8
2.1. Niepełnosprawność w ujęciu prawnym i społecznym	8
2.2. Charakterystyka Powiatu Piaseczyńskiego	12
2.3. Dane dotyczące osób niepełnosprawnych w Powiecie Piaseczyńskim	14
2.4. Sytuacja osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy	19
3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA W POWIECIE PIASECZYŃSKIM	22
3.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie	22
3.2. Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej (POIK)	27
3.3. Domy pomocy społecznej na terenie powiatu piaseczyńskiego	28
3.4. Środowiskowy Dom Samopomocy w Pęcherach	28
3.5. Warsztaty terapii zajęciowej (WTZ)	29
3.6. Powiatowy Zespół do spraw Orzekania Niepełnosprawności (PZON)	30
3.7. Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych (PSRON)	31
3.8. Pełnomocnik Starosty Piaseczyńskiego do Spraw Osób z Niepełnosprawnościami	31
3.9. Wydziały oraz Biura Starostwa Powiatowego w Piasecznie, które realizują zadania na rzecz osób z niepełnosprawnościami	32
3.9.1. Biuro Promocji	32
3.9.2. Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	32
3.9.3. Powiatowa Baza Wolontariatu	35
3.10. Gminne instytucje wspierające osoby niepełnosprawne	35
3.11. Organizacje Pozarządowe (NGO)	36
4. KSZTAŁCENIE DZIECI I MŁODZIEŻY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	37
4.1. Szkoły specjalne - edukacja	37
4.2. Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna	39
5. DOSTĘPNOŚĆ	41
5.1. Analiza stopnia zapewnienia dostępności w budynkach Starostwa Powiatowego w Piasecznie	41

6. WYNIKI ANKIETY DOTYCZĄCEJ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI W POWIECIE PIASECZYŃSKIM	45
7. ANALIZA SWOT PROBLEMU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W POWIECIE PIASECZYŃSKIM.....	51
8. CELE I ZADANIA POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI NA LATA 2022-2027.....	54
8.1. Podejmowanie aktywności w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	54
8.2. Podniesienie jakości życia osób z niepełnosprawnościami oraz wsparcie ich opiekunów.....	56
8.3. Aktywizacja zawodowa oraz promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych.....	59
8.4. Współpraca podmiotów wspierających osoby z niepełnosprawnościami.	61
9. EWALUACJA PROGRAMU. WSKAŹNIKI.	64
9.1. Podejmowanie aktywności w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.	64
9.2. Podniesienie jakości życia osób z niepełnosprawnościami oraz wsparcie ich opiekunów.....	67
9.3. Aktywizacja zawodowa oraz promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych.....	69
9.4. Współpraca podmiotów wspierających osoby z niepełnosprawnościami.	71
10. PODSUMOWANIE	72
Słownik skrótów	75
Lista adresowa jednostek, instytucji, organizacji działających na terenie Powiatu Piaseczyńskiego, które w zakresie swoich zadań realizują działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	76

WSTĘP

Stan zdrowia jest jednym z najważniejszych aspektów życia człowieka. Ma podstawowy wpływ na poziom aktywności i niezależności w różnych obszarach funkcjonowania oraz na jakość życia. Osoby z niepełnosprawnościami borykają się na co dzień z różnymi barierami i ograniczeniami. Aby umożliwić osobom z niepełnosprawnościami pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym w wielu krajach na świecie wprowadzono szereg regulacji prawnych. Poziom wsparcia tej grupy społecznej jest zróżnicowany i zależy w dużej mierze od polityki społecznej w danym kraju.

Opierając się na danych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) około 15% populacji na świecie, to osoby z niepełnosprawnościami, co stanowi ponad miliard ludzi.

Liczba osób z niepełnosprawnościami stale rośnie, co sprawia, że grupa ta powinna zajmować szczególne miejsce w społecznej polityce również samorządu powiatowego.

Do opracowania niniejszego programu obliguje art. 35a ust1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity: Dz.U. 2021 poz. 573 z późn. zm.), który określa, iż do zadań powiatu należy: „opracowywanie i realizacja, zgodnych z przyjętą powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych”. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami, zwany dalej Programem, jest dokumentem ukierunkowanym na problemy osób z niepełnosprawnościami w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz koordynującym działania w zakresie polityki socjalnej powiatu.

Dokumenty regulujące prawa i obowiązki względem osób z niepełnosprawnościami stanowią szeroki zbiór aktów o zróżnicowanym charakterze i mocy obowiązywania. Zgodnie z art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. nr 78, poz. 483 z późn. zm.) „1. Wszyscy wobec prawa są równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.”

Ponadto art. 69 Konstytucji RP stanowi, iż „osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej.”

Polska w dniu 6 września 2012 r. ratyfikowała „Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych”, która jest pierwszym kompleksowym międzynarodowym aktem prawnym, dotyczącym niepełnosprawności. Artykuł 1 Konwencji w sposób szczegółowy definiuje pojęcie osób niepełnosprawnych: „do osób niepełnosprawnych zalicza się te osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudnić im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami.”

Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 roku – Karta Praw Osób Niepełnosprawnych zawęży definicję z Konwencji określając, iż **„osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych.”**

Ponad to Karta Praw Osób Niepełnosprawnych zawiera katalog dziesięciu praw, w tym:

1. dostęp do dóbr i usług, umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym;
2. dostęp do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych, uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny;
3. dostęp do wszechstronnej rehabilitacji, mającej na celu adaptację społeczną;
4. dostęp do nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej;
5. pomoc psychologiczną, pedagogiczną i inną umożliwiającą rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych;
6. pracę na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystanie z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga - prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych;

7. zabezpieczenie społeczne uwzględniające konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym;
8. życie w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym: dostęp do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej, swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu, dostęp do informacji, możliwości komunikacji międzyludzkiej;
9. posiadanie samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz prawa do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych;
10. pełne uczestnictwo w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce, odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

Zgodnie z przyjętymi standardami, określonymi w dokumentach prawnych, osoby z niepełnosprawnościami mają prawo do pełnego uczestnictwa i równych szans w życiu społecznym i zawodowym. Osoby z niepełnosprawnościami posiadają takie same fundamentalne prawa, jakie posiadają wszyscy obywatele i nie mogą być dyskryminowane, prześladowane czy marginalizowane ze względu na swoją dysfunkcję.

Istotą Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami jest stworzenie na terenie powiatu piaseczyńskiego warunków oraz zagwarantowanie i udzielanie osobom z niepełnosprawnością pomocy na takim poziomie, który umożliwi bądź w znacznym stopniu ułatwi im samodzielne funkcjonowanie w życiu społecznym, zawodowym oraz kulturalnym.

Program wyznacza główne kierunki działania oraz propozycje wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, które będą dostosowane do rzeczywistych potrzeb. Program ma charakter otwarty. Z uwagi na zmieniające się warunki, potrzeby i oczekiwania osób z niepełnosprawnościami, dopuszcza się możliwość wprowadzania zmian w zakresie nowych obszarów działań oraz włączania, na różnych etapach jego realizacji, nowych uczestników. Warunkiem realizacji Programu jest czynne uczestnictwo jednostek organizacyjnych Powiatu Piaseczyńskiego, organizacji pozarządowych i innych podmiotów działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz samych zainteresowanych. Program stanowi podstawę do opracowywania i realizacji programów celowych na rzecz osób z niepełnosprawnościami i pozyskiwania dodatkowych środków finansowych m.in. w ramach programów Państwowego

Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środków z Unii Europejskiej oraz innych. Stworzenie spójnego systemu wspierania osób z niepełnosprawnościami jest niezbędne do osiągnięcia celu głównego, czyli poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin mieszkających na terenie naszego powiatu. Przyjęcie Programu pozwoli na szersze uwzględnianie problemów osób z niepełnosprawnościami przez jednostki organizacyjne samorządu w procesie kreowania właściwej polityki w tym zakresie.

1. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1.1. Cele Programu:

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami jest dokumentem, który służyć będzie realizacji polityki społecznej powiatu. Zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573 z późn. zm.) do zadań powiatu należy m.in.: *„opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:*

- rehabilitacji społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych”.

Celem działań zawartych w Programie jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami odpowiednich warunków i możliwości pełniejszego uczestniczenia zarówno w życiu społecznym, jak i zawodowym. Program wskazuje – instytucjom i organizacjom z obszaru polityki społecznej – kierunki działań profilaktycznych na rzecz ograniczania i łagodzenia skutków niepełnosprawności. Szczególnie podkreśla znaczenie aktywizacji osób z niepełnosprawnościami na wszystkich płaszczyznach ich funkcjonowania oraz wskazuje na konsekwentne realizowanie poszczególnych zadań, które przedstawione są w dalszej części Programu.

1.2. Adresaci Programu:

Głównymi odbiorcami Programu są osoby z niepełnosprawnościami oraz ich rodziny, którzy są mieszkańcami powiatu piaseczyńskiego. Program jest również skierowany do instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu, zajmujących się problematyką niepełnosprawności.

1.3. Konsultanci Programu:

- Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania Niepełnosprawności,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- ośrodki pomocy społecznej,
- osoby niepełnosprawne i ich rodziny,
- przedstawiciele jednostek i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- samorządy gminne.

1.4. Koordynator Programu:

Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Piasecznie.

1.5. Podstawy prawne Programu:

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami jest spójny z:

- 1) Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych,
- 3) Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych ratyfikowaną przez Polskę,
- 4) Strategią na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030, której głównym celem jest włączenie osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe, a tym samym zagwarantowanie im praw określonych w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.
- 5) Ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- 6) Kodeksem pracy w zapisach, zabraniających dyskryminacji wobec osób niepełnosprawnych w stosunku pracy,
- 7) Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Piaseczyńskim,
- 8) Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r.,
- 9) Wojewódzkim Programem Pomocy Społecznej na lata 2016-2023.

2. DIAGNOZA I STRUKTURA ZJAWISKA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

2.1. Niepełnosprawność w ujęciu prawnym i społecznym.

Osoby z niepełnosprawnościami są członkami każdego społeczeństwa. Do przyczyn niepełnosprawności można zaliczyć dziedziczenie, wady wrodzone, wynik przebytych chorób, wypadków, które prowadzą do ograniczenia pełnej sprawności fizycznej i/lub psychicznej. Poprzez pojęcie „niepełnosprawność” rozumie się czasowe lub trwałe ograniczenie sprawności psychofizycznych organizmu.

W Polsce za niepełnosprawną uznaje się osobę, która uzyskała odpowiednie orzeczenie lub osobę, która we własnym przekonaniu nie jest sprawna (takie wyróżnienie stosuje się w spisie powszechnym). Wszelkie ulgi, pomoc oraz świadczenia zapisane w ustawach i innych aktach prawnych, które wspomagają osoby niepełnosprawne, muszą być potwierdzone orzeczeniem wydanym przez właściwy organ. Osoba z niepełnosprawnościami mająca prawne potwierdzenie niepełnosprawności posiada co najmniej jedno z orzeczeń:

- o niepełnosprawności wydawane przez Powiatowe/Miejskie Zespoły do Spraw Orzekania Niepełnosprawności,
- o stopniu niepełnosprawności wydawane przez Powiatowe/Miejskie Zespoły do Spraw Orzekania Niepełnosprawności,
- do ulg i uprawnień wydawane przez Powiatowe/Miejskie Zespoły do Spraw Orzekania Niepełnosprawności,
- o niezdolności do pracy / samodzielnej egzystencji / grupie inwalidzkiej wydawane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych
- o niezdolności okresowa do pracy w gospodarstwie rolnym wydawane przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Obecnie w Polsce wyróżniamy dwa rodzaje orzecznictwa o niepełnosprawności, regulowane odrębnymi ustawami i prowadzone przez różne instytucje:

➤ **orzecznictwo do celów rentowych** – orzecznictwo rentowe prowadzone przez:

lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) i komisje lekarskie ZUS; orzecznictwo rentowe prowadzą także lekarze rzeczoznawcy i komisje lekarskie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) – podlegają im rolnicy i ich rodziny oraz komisje lekarskie podległe

Ministerstwu Obrony Narodowej (MON) i Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA) dla tzw. służb mundurowych (policjantów żołnierzy, celników);

➤ **orzecznictwo do celów pozarentowych** – system orzecznictwa pozarentowego tworzą:

Powiatowe/Miejskie Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności – jako pierwsza instancja oraz Wojewódzkie Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności – jako druga instancja. Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Rejonowego jako organ odwoławczy, dokonujący kontroli prawidłowości orzekania administracji publicznej.

Orzeczenie o niepełnosprawności wydawane jest dla osób, które nie ukończyły 16 roku życia. Osoby te zaliczane są do niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydawane jest dla osób, które ukończyły 16 rok życia. Wyróżniamy się trzy stopnie niepełnosprawności:

1) **znaczny** stopień niepełnosprawności ma osoba z naruszoną sprawnością organizmu, która jest:

- niezdolna do pracy i wymagająca w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych, w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.
- zdolna do pracy w warunkach pracy chronionej i wymagająca, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych, w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zaliczenie do znacznego stopnia niepełnosprawności możliwe jest wówczas, gdy u osoby zainteresowanej występują jednocześnie ograniczenia w wykonywaniu zatrudnienia i konieczności stałej lub długotrwałej opieki i pomocy. Niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację.

Zaliczenie do znacznego stopnia niepełnosprawności osoby zainteresowanej, nie wyklucza możliwości zatrudnienia tej osoby u pracodawcy niezapewniającego warunków pracy chronionej w przypadkach:

- przystosowania przez pracodawcę stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej,
- zatrudnienia w formie telepracy.

2) **umiarkowany** stopień niepełnosprawności ma osoba:

- niezdolna do pracy,
- zdolna do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej,
- wymagająca czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

W odniesieniu do ograniczeń w zatrudnieniu definicja umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie różni się od definicji stopnia znacznego. W obu przypadkach występuje kryterium niezdolności do pracy lub zdolności do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej.

Kolejnym kryterium kwalifikującym do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności jest konieczność czasowej lub częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Użyty w definicji umiarkowanego stopnia niepełnosprawności wyraz „lub” oznacza, że w przeciwieństwie do znacznego stopnia niepełnosprawności, każda z przesłanek stanowi samodzielną podstawę do zaliczenia do tego stopnia niepełnosprawności.

Zaliczenie do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności osoby zainteresowanej, nie wyklucza możliwości zatrudnienia tej osoby u pracodawcy niezapewniającego warunków pracy chronionej w przypadkach:

- przystosowania przez pracodawcę stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej,
- zatrudnienia w formie telepracy.

3) **lekki** stopień niepełnosprawności ma osoba:

- naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną,
- naruszonej sprawności organizmu, mające ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Nie jest wymagane, aby przesłanki powyższe (w pkt 1 i 2) występowały łącznie. Obowiązujące w polskim systemie orzecznictwa o niepełnosprawności kryteria i standardy postępowania orzeczniczego zawarte w definicjach stopni niepełnosprawności oraz niepełnosprawności budowane są na konstrukcji określającej zachowane, mimo naruszonej sprawności organizmu, możliwości osoby w zakresie:

- samodzielnej egzystencji,
- pełnienia ról społecznych,
- zatrudnienia w odpowiednich warunkach.

Orzeczenia do ulg i uprawnień wydawane jest dla osób, które posiadają orzeczenie o inwalidztwie, niezdolności do pracy lub samodzielnej egzystencji. Dzięki orzeczeniu o wskazaniach do ulg i uprawnień osoby te mogą korzystać z takich samych przywilejów jak z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności.

Poniższa tabela przedstawia wykaz równorzędnych orzeczeń, które kwalifikują osobę do grupy osób z niepełnosprawnościami wraz z określeniem stosowanych klasyfikacji niepełnosprawności/ inwalidztwa prawnego.

Tabela nr 1. Wykaz równorzędnych orzeczeń kwalifikujących osobę do grupy osób z niepełnosprawnościami prawnie oraz określenia stosowanych w klasyfikacji niepełnosprawności PZO/ inwalidztwa prawnego.

Stopień niepełnosprawności	ZNACZNY	UMIARKOWANY	LEKKI
Rodzaje orzeczeń równorzędnych	• całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji, • stała lub długotrwała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym z prawem do zasiłku pielęgnacyjnego	• całkowita niezdolność do pracy, • II grupa inwalidztwa	• częściowa niezdolność do pracy, • stała lub długotrwała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym bez prawa do zasiłku pielęgnacyjnego
Grupa inwalidzka	I (pierwsza)	II (druga)	III (trzecia)

Źródło: Opracowanie własne.

Ze względu na zróżnicowanie stopnia i rodzaju niepełnosprawności wskazane jest zindywidualizowanie pomocy adresowanej do osób z niepełnosprawnościami, które z reguły są słabiej wykształcone, wykazują mniejszą aktywność zawodową, co w konsekwencji przekłada się na życie w ubóstwie i często w wykluczeniu społecznym. Nierówność szans na początku drogi życiowej, pogłębiona zostaje w dorosłym życiu poprzez gorsze przygotowanie zawodowe i społeczne, a trudna sytuacja na rynku pracy dotyka w pierwszej kolejności właśnie te osoby. Należy pamiętać również o wsparciu rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami, którzy często poświęcają całe swoje życie na rzecz opieki nad członkiem rodziny. Zarówno osoby z niepełnosprawnościami, jak i ich opiekunowie wymagają szczególnego zainteresowania oraz pomocy ze strony państwa, ponieważ często nie są w stanie samodzielnie rozwiązywać wielu problemów. Dbanie o wyrównywanie szans życiowych oraz przeciwdziałanie ich dyskryminacji i wykluczenia społecznego, jest naszym wspólnym obowiązkiem jako społeczeństwa. Działania prowadzone na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin są niezbędnym elementem polityki społecznej, ponieważ zwiększają aktywność tej grupy społecznej powiatu. Ujęte w Programie wszelkie przedsięwzięcia na rzecz osób z niepełnosprawnościami, które służą rehabilitacji społecznej oraz zawodowej, są nieodzownym elementem wpływającym na poprawę warunków życia osób z niepełnosprawnościami. W Programie diagnozie poddano możliwe wszystkie aspekty życia osób z niepełnosprawnościami, w celu dostosowania pomocy do rzeczywistych potrzeb wynikających z niepełnosprawności, tak aby zapewnić warunki do godnego i aktywnego życia.

2.2. Charakterystyka Powiatu Piaseczyńskiego.

Powiat Piaseczyński położony jest na południowych obrzeżach Warszawy i jest centralną częścią województwa mazowieckiego. W skład powiatu o powierzchni 621,61 km² wchodzi sześć gmin: Góra Kalwaria (gmina miejsko-wiejska) – 145 km², Piaseczno (gmina miejsko-wiejska) – 128,22 km², Tarczyn (gmina miejsko-wiejska) - 114,15 km², Prażmów (gmina wiejska) – 86,11 km², Konstancin – Jeziorna (gmina miejsko-wiejska) – 78,96 km², Lesznowola (gmina wiejska) – 69,17 km².

Liczba ludzi zamieszkujących powiat piaseczyński według danych GUS z 2019 r. wynosi: 188 281, co stanowi 3,5 % mieszkańców województwa mazowieckiego. Liczba osób z niepełnosprawnościami w województwie mazowieckim stanowi 4,55% (dane GUS za 2019).

Z posiadanych danych wynika, iż liczba osób niepełnosprawnych w powiecie piaseczyńskim wynosiła 18 095 osób, to jest 9,6 % ogółu mieszkańców. Z tego 4747 osób z liczby wszystkich niepełnosprawnych stanowiły dzieci do lat 16. Wśród osób niepełnosprawnych zarówno w mieście, jak i na wsi większość stanowią kobiety. Badania dowodzą, że zjawisko niepełnosprawności rośnie wraz z wiekiem. Poważnym problemem osób niepełnosprawnych jest zjawisko bezrobocia. Niewielkiej tylko liczbie udaje się znaleźć zatrudnienie.

Problem niepełnosprawności w naszym regionie jest istotny ze względu na znaczącą liczbę osób wymagających pomocy. Jednym z istotnych zadań ustawowych powiatu jest wspieranie osób niepełnosprawnych.

Podane powyżej wskaźniki określają charakterystykę powiatu i potrzeby w zakresie polityki społecznej, w szczególności wobec niepełnosprawnych na kolejne lata.

2.3. Dane dotyczące osób niepełnosprawnych w Powiecie Piaseczyńskim.

Poniższa analiza oparta została na danych pozyskanych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania Niepełnosprawności w Piasecznie, Powiatowego Urzędu Pracy oraz z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Powiat piaseczyński nie prowadzi rejestru osób niepełnosprawnych, a zebranie szczegółowych danych na temat liczby osób niepełnosprawnych w powiecie jest niemożliwe z uwagi na brak danych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Tabela nr 2 prezentuje liczbę orzeczeń w latach 2017-2021 wydanych na rzecz mieszkańców powiatu piaseczyńskiego przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Piasecznie.

Tabela nr 2. Orzeczenia wydane przez PZON w Piasecznie.

Rok	Liczba kobiet do 16 roku życia	Liczba mężczyzn do 16 roku życia	Liczba kobiet po 16 roku życia	Liczba mężczyzn po 16 roku życia	Razem
2017	101	195	487	550	1333
2018	111	211	598	652	1572
2019	111	237	712	732	1792
2020	105	263	568	620	1556
2021	103	238	574	540	1455

Źródło: Dane z EKSMOON wg stanu na dzień 13 grudnia 2021 r.

Z powyższych danych wynika, że od roku 2017 do roku 2019 liczba wydanych orzeczeń była wyższa, natomiast w roku 2020 oraz roku 2021 zauważamy spadek w stosunku do poprzednich lat.

Niewątpliwie wpływ na liczbę wydawanych orzeczeń miał ogłoszony stan epidemii wywołany wirusem COVID-19. Na podstawie ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 568) przedłużeniu uległa ważność orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych przez powiatowe i wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Dane na temat liczby wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z podziałem na przyczyny niepełnosprawności obrazuje Tabela nr 3. Wynika z niej, iż najczęstszą przyczyną niepełnosprawności wśród mieszkańców Powiatu Piaseczyńskiego są upośledzenia narządu ruchu (2882 wydanych orzeczeń w latach 2017-2021), a następnie choroby układów oddechowego i krążenia (1488 orzeczeń) oraz choroby neurologiczne (wydano 1414 orzeczeń).

Tabela nr 3. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2017-2021 według rodzaju niepełnosprawności. Osoby powyżej 16 roku życia.

Lp.	Przyczyny niepełnosprawności § 26 ust. 1	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	Razem
1.	01-U	30	16	23	27	25	121
2.	02-P	104	123	129	113	132	601
3.	03-L	39	42	52	45	52	230
4.	04-O	36	68	62	49	39	254
5.	05-R	489	642	703	548	500	2882
6.	06-E	20	29	26	29	32	136
7.	07-S	265	282	353	303	285	1488
8.	08-T	80	70	93	86	70	399
9.	09-M	106	135	114	143	103	601
10.	10-N	207	265	389	251	302	1414
11.	11-I	163	210	214	183	156	926
12.	12 C	19	34	40	50	37	180

Źródło: Dane z EKSMOON.

Objaśnienie symboli:

01-U – upośledzenie umysłowe,

02-P – choroby psychiczne,

03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,

04-O – zaburzenia narządu wzroku,

05-R – upośledzenie narządu ruchu,

06-E – epilepsja,

07-S – choroby układu oddechowego i krążenia,

08-T – choroby układu pokarmowego,

09-M – choroby układu moczowo-płciowego,

10-N – choroby neurologiczne,

11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,

12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

W Tabeli 4. umieszczone zostały dane na temat liczby orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z podziałem na przyczyny i stopnie niepełnosprawności. Najwięcej osób zostało zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

Tabela nr 4. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2017-2021 z podziałem na przyczynę niepełnosprawności i stopień w danym roku. Osoby powyżej 16 roku życia.

Przyczyny niepełnosprawności § 26 ust. 1	Znaczny 2017	Umiarkowany 2017	Lekki 2017	Znaczny 2018	Umiarkowany 2018	Lekki 2018	Znaczny 2019	Umiarkowany 2019	Lekki 2019	Znaczny 2020	Umiarkowany 2020	Lekki 2020	Znaczny 2021	Umiarkowany 2021	Lekki 2021
01-U	16	12	2	9	6	1	15	5	3	9	8	0	16	5	4
02-P	20	73	11	40	72	11	49	69	11	10	68	4	41	75	16
03-L	6	16	17	5	25	12	10	28	14	3	7	10	7	24	21
04-O	10	18	8	14	46	8	21	36	5	6	11	7	10	21	8
05-R	72	343	74	90	433	119	139	416	148	47	259	107	115	278	107
06-E	5	12	3	8	20	1	4	17	5	3	14	3	6	21	5
07-S	65	175	25	65	188	29	127	203	23	49	99	23	113	139	33
08-T	22	50	8	19	47	4	29	58	6	17	24	5	27	32	11
09-M	26	69	11	50	75	10	41	67	6	42	34	17	36	50	17
10-N	96	93	18	129	127	9	248	123	18	134	55	7	183	107	12
11-I	25	113	25	42	134	34	53	125	36	13	23	24	39	81	36
12-C	2	10	7	12	17	5	9	20	11	7	29	10	8	18	11
Razem	365	984	209	483	1190	243	745	1167	286	340	631	217	601	851	281

Źródło: Dane z EKSMOON.

Dane dotyczące liczby orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z podziałem na płeć pokazują, że w latach 2017-2021 nie było znaczącej różnicy w liczbie wydawanych orzeczeń w rozróżnieniu na płeć. Nieznacznie więcej orzeczeń zostało wydanych mężczyznom w latach 2017-2021. Najczęstszą przyczyną niepełnosprawności są upośledzenia narządów ruchu i dotyczy to zarówno mężczyzn, jak i kobiet. Na kolejnych miejscach klasyfikują się przyczyny chorób układu oddechowego i krążenia oraz choroby neurologiczne.

Tabela nr 5. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2017-2021 z podziałem na rodzaj niepełnosprawności i płeć (K-kobiety, M-mężczyźni) w danym roku. Osoby powyżej 16 roku życia.

Przyczyny niepełnosprawności § 26 ust. 1	K 2017	M 2017	K 2018	M 2018	K 2019	M 2019	K 2019	M 2020	K 2021	M 2021
01-U	17	13	6	10	10	13	6	11	11	14
02-P	44	60	61	62	79	50	36	46	64	68
03-L	20	19	20	22	23	29	8	12	25	27
04-O	17	19	38	30	31	31	10	14	22	17
05-R	232	257	336	306	372	331	219	194	278	222
06E	10	10	11	18	15	11	14	6	16	16
07-S	96	169	123	159	136	217	60	111	140	145
08-T	35	45	26	44	42	51	23	23	30	40
09-M	76	30	82	53	76	38	66	27	65	38
10-N	82	125	115	150	190	199	80	116	168	134
11-I	89	74	113	97	103	111	35	25	84	72
12 C	3	16	8	26	9	31	11	35	10	27
RAZEM	721	837	939	977	1086	1112	568	620	913	820

Źródło: Dane z EKSMOON.

Poniższa tabela zestawia dane dotyczące liczby wydanych orzeczeń według wykształcenia w poszczególnych latach 2017-2021. Wynikach z nich, że najliczniejszą grupą wśród orzekanych, to osoby z wykształceniem średnim, natomiast najmniej orzeczeń wydano osobom z wykształceniem mniej niż podstawowym. Analizując dane z poszczególnych lat nie odnotowuje się znacznych różnic w liczbie wydawanych orzeczeń wynikających z podziału na wykształcenie.

Tabela nr 6. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2017-2021 z podziałem na poziom wykształcenia. Osoby powyżej 16 roku życia.

Rok	mniej niż podstawowe	podstawowe i gimnazjalne	zasadnicze	średnie	wyższe
2017	175	329	366	444	247
2018	190	333	435	606	352
2019	173	448	445	698	414
2020	33	289	238	388	240
2021	126	451	317	554	285
Razem	697	1850	1801	2690	1538

Źródło: Dane z EKSMOON.

2.4. Sytuacja osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy

Według danych, które obrazuje tabela nr 7 wynika, że ponad 94 % osób z wydanymi orzeczeniami o niepełnosprawności nie posiada zatrudnienia. Analizując zestawienie można zauważyć tendencję wzrostową liczby osób pozostających bez zatrudnienia. Dane obrazują jak dużym problemem jest bezrobocie wśród osób z niepełnosprawnościami.

Tabela nr 7. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2017-2021 z podziałem według zatrudnienia. Osoby powyżej 16 roku życia.

Rok	Osoby zatrudnione	Osoby pozostające bez zatrudnienia
2017	149	1412
2018	107	1809
2019	77	2121
2020	65	1123
2021	79	1654
Razem	477	8119

Źródło: Dane z EKSMOON.

Długotrwałe bezrobocie powoduje negatywne skutki psychologiczne i społeczne. Osoby z niepełnosprawnościami często oczekują pomocy ze strony Powiatowego Urzędu Pracy, ponieważ mają trudności w swobodnym poruszaniu się na rynku pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Piasecznie realizuje zadania na podstawie Ustawy z 20 kwietnia 2004 r o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2021r. poz. 1100 ze zm.) oraz Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 573 z póź. zm.). Środki na finansowanie zadań realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami pochodzą z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W zakresie zadań finansowane są staże, szkolenia oraz środki na podjęcie działalności gospodarczej. Kwota wydatkowana w 2017 roku na wskazane cele wyniosła 190 326,49 zł, a programem objęto 12 osób z niepełnosprawnościami, w 2018 wydatkowano 180 115,00 zł, wsparcie otrzymało 8 osób. W roku 2019 w sumie wydatkowano 195 392,26 zł aktywizując 7 osób z niepełnosprawnościami, natomiast w 2020 roku była to kwota 199 408,07 zł, w ramach której wsparcie otrzymało 6 osób. Najwyższa kwota na realizację tych zadań wydatkowana była w 2021 roku – wyniosła 337 697,53 zł na rzecz 11 osób z niepełnosprawnością. Największym zainteresowaniem ze strony osób bezrobotnych posiadających

stopień niepełnosprawności cieszą się środki na podjęcie działalności gospodarczej. Od 2017 do 2021 roku w sumie na ten cel przeznaczono ponad 1 mln złotych, a ze wsparcia skorzystało 25 osób.

W 2017 roku w PUP zarejestrowane były 192 osoby z niepełnosprawnościami, w tym 161 osób posiadało status osoby bezrobotnej, a 31 osób zarejestrowanych było jako poszukujące pracy (ok. 5% ogółu).

Według danych w 2018 r. zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Piasecznie bezrobotnych oraz poszukujących pracy ogółem było 3487 osób, w tym 187 osób posiadało orzeczenia o niepełnosprawności, co stanowiło ok. 5,4 % wszystkich zarejestrowanych. W roku 2019 zarejestrowanych w PUP Piaseczno było 3847 osób, z czego 188 osób z orzeczeniami (ok. 4,9% ogółu). Według danych za 2020 w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowało się 3566 osób, w tym 179 to osoby z orzeczeniami o niepełnosprawności, co stanowi 5% ogółu zarejestrowanych. W roku 2021 liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Piasecznie wynosiła 2689, z czego 174 osoby posiadały orzeczenie o niepełnosprawności (prawie 6,5% ogółu zarejestrowanych). Powyższe dane wskazują, iż zarówno liczba osób z niepełnosprawnościami, które rejestrowane były w Powiatowym Urzędzie Pracy, jak również udział procentowy kształtują się na podobnym poziomie. W roku 2021 udział procentowy zarejestrowanych osób z orzeczeniami o niepełnosprawności jest wyższy w porównaniu do poprzednich lat, ale wynika to ze znacznie niższej liczby wszystkich zarejestrowanych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby osób z niepełnosprawnościami, które mają status osoby bezrobotnej, jak również poszukującej pracy. Z zestawienie wynika, że w latach 2017-2021 liczba osób z niepełnosprawnościami korzystająca ze wsparcia Powiatowego Urzędu Pracy w Piasecznie, pozostaje praktycznie na stałym poziomie.

Tabela nr 8. Liczba osób z niepełnosprawnościami zarejestrowana w latach 2017-2021 w Powiatowym Urzędzie Pracy w Piasecznie z podziałem na bezrobotnych i poszukujących pracy w danym roku.

bezrobotne 2017	poszukujące pracy 2017	Razem 2017	bezrobotne 2018	poszukujące pracy 2018	Razem 2018	Bezrobotne 2019	poszukujące pracy 2019	Razem 2019	bezrobotne 2020	poszukujące pracy 2020	Razem 2020	bezrobotne 2021	poszukujące pracy 2021	Razem 2021
161	31	192	159	28	187	155	33	188	149	30	179	151	23	174

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Piasecznie.

Wśród osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Piasecznie najliczniejszą grupę stanowią osoby z orzeczeniem o stopniu lekkim (średnio 55%), natomiast najmniej zarejestrowanych jest osób z orzeczeniem o stopniu znacznym (średnio 7%).

W przedstawionym okresie zmianie uległa struktura osób pod względem przyczyn niepełnosprawności. We wcześniejszych latach niepełnosprawność dotyczyła głównie schorzeń natury fizycznej. W ostatnim czasie można zaobserwować, że w Urzędzie Pracy coraz częściej rejestrują się osoby posiadające niepełnosprawność związaną z chorobami psychicznymi, z niepełnosprawnościami intelektualną oraz z zaburzeniami rozwojowymi, w większości są to osoby młode do 30 roku życia.

Analizując dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Piasecznie można zauważyć, że osoby najbardziej zmotywowane do powrotu na rynek pracy posiadają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym, bądź znacznym. Jednak pomimo posiadania odpowiednich kwalifikacji mają trudność w znalezieniu pracy. Nadal występuje wśród pracodawców przekonanie o mniejszej efektywności osób z niepełnosprawnościami. Pomimo wielu programów, które dają możliwość wsparcia finansowego dla pracodawców zatrudniających osoby z niepełnosprawnościami, poziom zatrudnienia pozostaje niski. Ważne jest kształtowanie postaw społecznych, podnoszenie wiedzy i świadomości na temat osób z niepełnosprawnościami. Działania powinny opierać się na ścisłej współpracy instytucji rządowych, samorządowych oraz organizacji pozarządowych. Należy propagować również zatrudnienie wspomagane oraz tworzenie miejsc pracy w ramach Zakładów Aktywności Zawodowej oraz spółdzielni socjalnych.

3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA W POWIECIE PIASECZYŃSKIM

3.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie.

Na mocy Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie realizuje zadania przedstawione w tabeli nr 10, z których cztery pierwsze bezpośrednio wykonuje Powiatowy Urząd Pracy w Piasecznie. Działania podejmowane przez PCPR na rzecz osób z niepełnosprawnościami finansowane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. O wysokości środków finansowych, jakimi dysponuje PCPR w danym roku, decyduje Zarząd Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Dokonuje podziału środków dla samorządów zgodnie z algorytmem oraz rocznym planem finansowym PFRON. Powiat nie może wnioskować o podwyższenie przyznanej kwoty. PCPR wnikliwie analizuje potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Wyniki przedstawia Radzie Powiatu Piaseczyńskiego. Ostateczny podział finansów z przeznaczeniem na poszczególne zadania, dokonywany jest na mocy Uchwał Rady Powiatu.

Tabela nr 9. Zestawienie zadań na rzecz osób niepełnosprawnych realizowanych przez PCPR w Piasecznie wraz z wysokością dofinansowań oraz liczbą osób objętą wsparciem.

Zadanie		2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
1	Finansowanie wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy (staże, stypendia) - realizowane za pośrednictwem PUP w Piasecznie	24 076,49 zł (skorzystało 5 OzN)	18 655 zł (skorzystały 4 OzN)	10 892 zł (skorzystały 4 OzN)	309 zł (skorzystała 1 OzN)	12 598 zł (skorzystały 3 OzN)

2	Przyznanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej - realizowane za pośrednictwem PUP w Piasecznie	151 000 zł (skorzystało 5 OzN)	165 000 zł (skorzystały 4 OzN)	180 000 zł (skorzystały 3 OzN)	197 800 zł (skorzystał o 5 OzN)	293 721 zł (skorzystało 8 OzN)
3	Dokonanie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej - realizowane za pośrednictwem PUP w Piasecznie	10 000 zł (skorzystała 1 OzN)	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł
4	Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych - realizowane za pośrednictwem PUP w Piasecznie	5 250 zł (skorzystały 3 OzN)	2 460 zł (skorzystała 1 OzN)	4 500 zł (skorzystały 2 OzN)	1 300 zł (skorzystała 1 OzN)	9 800 zł (skorzystały 2 OzN)
5	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	171 191 zł (skorzystało 189 OzN, w tym 136 dzieci)	312 306 zł (skorzystało 313 OzN, w tym 151 dzieci)	277 774 zł (skorzystały 273 OzN, w tym 140 dzieci)	116 367 zł (skorzystał o 90 OzN, w tym 18 dzieci)	317 237 zł (skorzystało 228 OzN, w tym 90 dzieci)
6	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki	0 zł (brak środków)	22 580 zł (skorzystało 41 dzieci z niepełnospr	13 313 zł (skorzystały 32 OzN,	0 zł	0 zł

	osób niepełnosprawnych		awnościami wraz z opiekunami)	w tym 26 dzieci)		
7	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	193 329 zł (skorzystało 105 OzN, w tym 55 dzieci)	112 084 zł (skorzystało 50 OzN, w tym 34 dzieci)	349 487 zł (skorzystały 169 OzN, w tym 108 dzieci)	346 581 zł (skorzystały 144 OzN, w tym 65 dzieci)	397 349 zł (skorzystało 169 OzN, w tym 108 dzieci)
8	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób niepełnosprawnych	33 737 zł (skorzystało 12 OzN, w tym 4 dzieci)	18 520 zł (skorzystały 3 OzN, w tym 2 dzieci)	6 050 zł (skorzystało 5 osób, w tym 4 dzieci)	71 810 zł (skorzystały 23 OzN, w tym 8 dzieci)	74 715 zł (skorzystało 18 OzN, w tym 2 dzieci)
9	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych	102 000 zł (skorzystało 6 OzN)	97 923 zł (skorzystało 19 OzN, w tym 15 dzieci)	0 zł	114 849 zł (skorzystał o 7 OzN)	100 000 zł (skorzystało 6 OzN)
10	Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się	10 000 zł (skorzystało 5 OzN)	62 799 zł (skorzystało 5 OzN, w tym 4 dzieci)	69 527 zł (skorzystało 13 OzN)	103 419 zł (skorzystał o 30 OzN)	194 373 zł (skorzystały 43 OzN)
11	Dofinansowanie likwidacji barier technicznych	68 507 zł (skorzystało 6 OzN)	0 zł	30 000 zł (skorzystały 3 osoby)	160 944 zł (skorzystał o 16 OzN)	99 891 zł (skorzystało 14 OzN)
12	Dofinansowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej	815 796 zł (skorzystało 55 uczestników)	912 780 zł (skorzystało 55 uczestników)	1 007 177 zł (skorzystało 70 uczestników)	1 434 720 zł (skorzystały 70 uczestnikó w)	1 518 720 zł (skorzystało 70 uczestników)

13	Środki dla WTZ z przeznaczeniem na pokrycie 15% kosztów rehabilitacji	135 968 zł (skorzystało 55 uczestników)	146 630 zł (skorzystało 55 uczestników)	163 130 zł (skorzystało 70 uczestników)	239 120 zł (skorzystało o 70 uczestników)	281 801 zł (skorzystało 70 uczestników)
14	Środki dla obcych WTZ	16 052 zł	16 642 zł	16 855 zł	19 624 zł	19 253 zł
	SUMA wydatkowanych środków/liczb osób objętych wsparciem	1 736 906,49 zł/ 449, w tym 195 dzieci	1 888 379 zł/ 552, w tym 247 dzieci	2 128 705 zł/ 644, w tym 278 dzieci	2 806 843 zł/ 457, w tym 91 dzieci	3 319 458 zł/ 631, w tym 200 dzieci

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie.

Analizując dane pozyskane z PCPR dotyczące realizacji ww. zadań, można wskazać obszary, w których zapotrzebowanie na wsparcie przewyższa możliwości finansowe PCPR. Największe zainteresowanie budzą dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz dofinansowania likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu i technicznych. Każdego roku składanych jest od kilkudziesięciu do kilkuset wniosków. Niestety nie wszystkie wnioski zostają rozpatrzone pozytywnie i w znacznej części decyzja o odmowie przyznania dofinansowania wynika z braku środków. Zauważalny rok do roku jest również wzrost wysokości przyznawanych środków. Od roku 2017 do 2021 jest to ponad 1,5 mln złotych więcej.

W ramach działań na rzecz osób niepełnosprawnych PCPR realizuje program „Aktywny Samorząd”. PFRON powierzył jego realizację samorządom, które przyjęły zaproszenie, złożyły oświadczenie oraz wystąpiły o przyznanie środków finansowych. Głównym celem programu jest zmniejszenie barier ograniczających aktywność osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, zawodowym oraz w dostępie do edukacji.

Tabela nr 10. Zestawienie wysokości kwot dofinansowania oraz liczby osób objętych wsparciem w ramach Modułu I i Modułu II.

Rok	Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową				Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym	Łączna kwota przyznanych środków/ogół osób objętych wsparciem
	Obszar A – likwidacja bariery transportowej	Obszar B- likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym	Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się	Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej		
2017	4 850 zł (skorzystała 1 osoba)	50 012 zł (skorzystało 8 osób)	14 000 zł (skorzystała 1 osoba)	3 270 zł (skorzystały 3 osoby)	87 489 zł (skorzystało 33 osoby)	159 621 zł/ 46 osób
2018	8 286 zł (skorzystały 2 osoby)	4 931 zł (skorzystała 1 osoba)	42 000 zł (skorzystało 5 osób)	2 142 zł (skorzystały 2 osoby)	116 098 zł (skorzystało 39 osób)	175 457 zł/ 49 osób
2019	2 706 zł (skorzystały 2 osoby)	40 659 zł (skorzystało 10 osób)	5 350 zł (skorzystały 2 osoby)	3 041 zł (skorzystały 2 osoby)	121 593 zł (skorzystały 34 osoby)	173 350 zł/ 50 osób
2020	21 649 zł (skorzystały 4 osoby)	95 050 zł (skorzystało 17 osób)	107 285 zł (skorzystało 14 osób)	1 955 zł (skorzystała 1 osoba)	107 377 zł (skorzystało 25 osób)	333 316 zł/ 61 osób
2021	59 585 zł (skorzystało 10 osób)	78 077 zł (skorzystało 16 osób)	85 781 zł (skorzystało 9 osób)	22 406 zł (skorzystały 4 osoby)	122 531 zł (skorzystało 27 osób)	368 380 zł/ 66 osób

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie.

Analizując dane z tabeli można zauważyć wzrost wydatkowanych środków finansowych na wsparcie osób z niepełnosprawnościami oraz coraz większą liczbę osób, która otrzymała dofinansowania. Według danych pozyskanych z PCPR największe zainteresowanie w ramach Modułu I, dotyczy Obszaru B i C, które dedykowane są do działań na rzecz likwidacji barier. Moduł II daje możliwość uzyskania wykształcenia wyższego i środki przekazane na ten cel stanowią ponad 33 % ogółu.

Program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” – MODUŁ III został wdrożony przez PFRON pierwszorazowo w 2020 r. i wynikał bezpośrednio z sytuacji epidemicznej w Polsce. Program skierowany był do uczestników zajęć rehabilitacyjnych i aktywizacyjnych organizowanych w placówkach, których działalność w wyniku ogłoszenia stanu epidemii została zawieszona, czyli osób, które były:

- uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej,
- uczestnikami środowiskowych domów samopomocy,
- podopiecznymi dziennych domów pomocy społecznej,
- podopiecznymi placówek rehabilitacyjnych, których działalność finansowana jest ze środków PFRON,
- uczestnikami programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON i w ramach tych programów korzystają ze wsparcia udzielanego przez placówki rehabilitacyjne,
- pełnoletnimi (od 18 do 25 roku życia) uczestnikami zajęć rewalidacyjno-wychowawczych (organizowanych zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej) dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim,
- pełnoletnimi (od 18 do 24 roku życia) wychowankami specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych oraz specjalnych ośrodków wychowawczych, funkcjonujących na podstawie Prawo oświatowe.

Osoby niepełnosprawne, które skorzystały z Programu, uprawnione były do pomocy w wysokości 500 zł miesięcznie przez okres maksymalnie pięciu miesięcy. Na realizację założeń w latach 2020-2021, Powiat Piaseczyński w sumie otrzymał 1 249 000 zł. W ramach powyższego programu ogółem złożono 606 wniosków. Pomocy finansowej udzielono 500 osobom na łączną kwotę 640 000 zł.

3.2. Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej (POIK).

Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w ramach swojej działalności również realizuje zadania na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego, jest jednym z projektów, który zakłada świadczenie usług opieki wytchnieniowej, w tym pomocy psychologicznej, wsparcia w zakresie nauki rehabilitacji, usług pielęgniarstwa. Projekt skierowany do członków rodziny lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczoną

niepełnosprawnością lub osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności. W 2019 roku ze wsparcia skorzystało 6 rodzin, w 2020 roku – 9 rodzin, a w 2021 było to 17 rodzin.

W latach 2020 oraz 2021 POIK realizował projekt finansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Celem była pomoc psychologiczna oraz socjalna osobom z niepełnosprawnościami oraz ich rodzinom, które w wyniku epidemii znalazły się w trudnej sytuacji życiowej lub ich samopoczucie uległo pogorszeniu. W roku 2020 ze wsparcia skorzystało 169 osób, natomiast w 2021 było to aż 1128 osób.

3.3. Domy pomocy społecznej na terenie powiatu piaseczyńskiego

Do zadań własnych powiatu w zakresie pomocy społecznej należy prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej (DPS) o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób. Obecnie na terenie powiatu piaseczyńskiego znajdują się dwa domy pomocy społecznej. Jeden zlokalizowany w Konstancinie-Jeziornie, w którym stale przebywa ok. 116 osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi ze sprzężonymi dysfunkcjami narządów ruchu, w tym dzieci, młodzież oraz osoby dorosłe. DPS w Górze Kalwarii w latach 2017-2021 rok do roku miał pod swoją opieką około 400 osób z niepełnosprawnościami (na dzień 31.12.2021 było to 440 osób). Obydwie placówki podejmują działania i realizują zadania służące podnoszeniu jakości usług na rzecz mieszkańców oraz warunków ich codziennego funkcjonowania. Modernizacji poddawana jest infrastruktura w celu likwidacji barier, wprowadzane są rozwiązania zwiększające dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami, między innymi wyposażenie oddziałów w sygnalizatory wejść, czy też w czytniki książek dla osób niedowidzących.

3.4. Środowiskowy Dom Samopomocy w Pęcherach

Zgodnie z Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 roku w sprawie środowiskowych domów samopomocy (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 249) oraz ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (tekst jednolity: Dz. U. 2016 poz. 1860) na terenie Powiatu Piaseczyńskiego od 2020 roku funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS) prowadzony przez Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej. Przeznaczony jest on dla pełnoletnich mieszkańców Powiatu Piaseczyńskiego. Jest placówką wsparcia dziennego dla osób z niepełnosprawnościami.

Środowiskowy Dom Samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych i zbiorowych treningów mających na celu poprawę sprawności psychofizycznej uczestników, ich zaradności osobistej oraz lepszego funkcjonowania w społeczeństwie. Budynek wraz z otoczeniem pozbawiony jest barier architektonicznych. Placówka przeznaczona jest do udzielania wsparcia terapeutycznego i rehabilitacyjnego osobom z niepełnosprawnością intelektualną (oraz współistniejącymi innymi rodzajami niepełnosprawności np. niepełnosprawność ruchowa, epilepsja) oraz z zaburzeniami psychotycznymi. ŚDS w Pęcherach zapewnia 45 miejsc dla swoich podopiecznych, aktualnie (stan na marzec 2022 r.) jest w nim 28 uczestników.

3.5. Warsztaty terapii zajęciowej (WTZ).

Prowadzenie Warsztatów terapii zawodowej wynika z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. WTZ w Powiecie Piaseczyńskim są prowadzone przez Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej w Piasecznie oraz w Górze Kalwarii. Stanowią formę pomostu pomiędzy szkolnictwem specjalnym a rynkiem pracy. Główną formą rehabilitacji w WTZ jest terapia zajęciowa zmierzająca do usamodzielnienia uczestników poprzez wyposażenie ich w umiejętności wykonywania czynności życia codziennego i zaradności osobistej, a także rozwijania psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy. Jest to metoda usprawniania łącząca rehabilitację ruchową, psychologiczną, społeczną i zawodową. Uczestnictwo w terapii zajęciowej stwarza okazję do kontaktów społecznych. Zależnie od potrzeb aktywizuje, daje satysfakcję z efektów pracy, wiarę w siebie i poczucie przydatności społecznej. Poprzez codzienną, systematyczną pracę w pracowniach uczestnicy WTZ rozwijają umiejętności i cechy niezbędne w pracy zawodowej. W pracowniach podejmowane są także działania podtrzymujące u uczestników umiejętności szkolne. W celu poprawy funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością mają kontakt z innymi ludźmi, a co za tym idzie – w potencjalnym przyszłym środowisku pracy – zajęcia prowadzone przez WTZ uczą nawiązywania i podtrzymywania relacji, rozwiązywania konfliktów, wyrażania siebie i swoich emocji oraz kontrolowania ich, jak również samodzielnego rozwiązywania problemów i pokonywania trudności. Zajęcia kształtują także poczucie odpowiedzialności za siebie i innych oraz umiejętność przewidywania skutków własnego działania. Bywa, że terapia zajęciowa ukierunkowuje niektórych uczestników na najkorzystniejszą dla nich aktywność zawodową i jest pierwszym krokiem do jej podjęcia.

Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone są w Piasecznie, a filia znajduje się w Górze Kalwarii. W latach 2017-2018r. w zajęciach uczestniczyło co roku 55 osób, natomiast od 2019 r. do końca 2021 r. było to już 70 osób.

3.6. Powiatowy Zespół do spraw Orzekania Niepełnosprawności (PZON).

Powiatowy Zespół ds. Orzekania Niepełnosprawności pracuje w oparciu o Ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 573) oraz Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2021 r. poz. 857). Zespół zajmuje się wydawaniem orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Jego siedziba mieści się w Piasecznie w budynku Starostwa Powiatowego przy ul. Chyliczkowskiej 14. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wydaje orzeczenia wykorzystywane do celów pozarentowych, w szczególności:

- odpowiedniego zatrudnienia,
- uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej,
- korzystania z systemu pomocy społecznej (np. uzyskanie zasiłku stałego)
- świadczeń rodzinnych (np. uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego)
- korzystania z innych ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów (np. uzyskania karty parkingowej, prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju).

W skład komisji orzekającej w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności wchodzi:

- Lekarze:
 - lekarz internista, chorób wewnętrznych,
 - neurolog,
 - okulista,
 - ortopeda,
 - psychiatra.
- Członek składu orzekającego:
 - doradca zawodowy,
 - pracownik socjalny,
 - pedagog,
 - psycholog.

3.7. Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych (PSRON).

Zakres działania PSRON określa ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Jest organem opiniodawczo-doradczym powoływanym przy Staroście. Szczegóły dotyczące sposobu powoływania i odwoływania członków rady, obowiązki Przewodniczącego rady oraz częstotliwość posiedzeń zapisane są w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2003 roku w sprawie organizacji oraz trybu działania wojewódzkich i powiatowych społecznych rad do spraw osób niepełnosprawnych.

Członków PSRON powołuje i odwołuje Starosta Piaseczyński. Wyboru dokonuje spośród kandydatów zgłoszonych przez działające na terenie powiatu organizacje pozarządowe oraz spośród przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego. Kadencja powiatowych społecznych rad do spraw osób niepełnosprawnych trwa 4 lata. Posiedzenia rady powinny odbywać się co najmniej raz na kwartał. Do zakresu działania Rady należy inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do:

- integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- realizacji praw osób niepełnosprawnych,
- opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ocena realizacji programów,
- opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

3.8. Pełnomocnik Starosty Piaseczyńskiego do Spraw Osób z Niepełnosprawnościami

W związku z sygnałami ze strony środowiska osób z niepełnosprawnościami oraz chęcią wzmocnienia działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami, decyzją Zarządu Powiatu Piaseczyńskiego w dniu 10 marca 2021r. został powołany Pełnomocnik Starosty Piaseczyńskiego do Spraw Osób z Niepełnosprawnościami. Do zadań pełnomocnika należy w szczególności: współpraca z jednostkami administracji rządowej, jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami pozarządowymi, analiza problemów i potrzeb osób z niepełnosprawnościami, opiniowanie projektów aktów prawnych w aspekcie realizacji praw osób z niepełnosprawnościami, inicjowanie i współpraca przy opracowywaniu programów oraz strategii dotyczących niepełnosprawności.

3.9. Wydziały oraz Biura Starostwa Powiatowego w Piasecznie, które realizują zadania na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

3.9.1. Biuro Promocji

W ramach pracy Biura Promocji w Starostwie Powiatowym w Piasecznie realizowano zadania dedykowane osobom z niepełnosprawnościami w formie otwartych konkursów dla organizacji pozarządowych oraz tzw. „małych grantów” z zakresu kultury i sportu. Podstawą do podejmowania działań w tym zakresie jest Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz Uchwała Rady Powiatu Piaseczyńskiego w sprawie przyjęcia rocznych Programów współpracy Powiatu Piaseczyńskiego z organizacjami pozarządowymi. W latach 2017-2019 na realizację konkursów „Wyrównywanie szans życiowych osób z niepełnosprawnością poprzez udział w wydarzeniach kulturalnych/sportowych lub ich organizację”, przeznaczono w sumie 54 500 zł (środki własne), z których skorzystało ok. 1900 osób. W roku 2020 na konkurs „Kultura dostępna – organizacja wydarzeń kulturalnych, ułatwienie dostępu kultury, wspieranie integracji społecznej”, przeznaczono kwotę 19 750 zł (środki własne) – skorzystało ok. 300 osób. W ramach konkursu „Upowszechnianie, poprzez organizację i udział w imprezach, rekreacji i amatorskiego uprawiania sportu” w 2020 r. na działania dedykowane osobom z niepełnosprawnościami przeznaczono kwotę 14 000 zł. Najwyższa kwota 51 000 zł. została przekazana w 2021 r. na realizację projektów dla osób z niepełnosprawnościami w ramach konkursu „Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego”. W roku 2021 na kwotę 36 000 zł zrealizowano również konkurs „Sport i rekreacja osób niepełnosprawnych”, z którego skorzystało ok. 450 osób. Powiat Piaseczyński na realizację konkursów, których beneficjentami w głównym stopniu są osoby z niepełnosprawnościami co roku przeznacza coraz wyższe kwoty. Biuro Promocji odpowiada za przygotowanie strony internetowej Powiatu Piaseczyńskiego zgodnie z zasadami dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. W zakresie zadań na rzecz osób z niepełnosprawnościami, Biuro Promocji organizuje, koordynuje różnego rodzaju wydarzenia między innymi: „Wieczory Mikołajkowo-Gwiazdkowe Dobrej Woli”, kiermasze świąteczne, zbiórki.

3.9.2. Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych

Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych realizował w latach 2020 oraz 2021 Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” (AOON) finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Cel Programu to wsparcie osób z niepełnosprawnościami w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. Założeniem programu w 2020 roku było zwiększenie dostępności usług asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia osób dorosłych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. W 2020 roku zatrudniono 18 osób pełniących funkcję asystentów osobistych osób z niepełnosprawnościami, którzy wspierali 26 uczestników. W roku 2021 usługi asystenckie skierowane były do osób posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. W ramach Programu w 2021 r. zatrudniono 28 osób pełniących funkcję asystentów osobistych osób z niepełnosprawnościami, którzy wspierali 41 uczestników, w tym 27 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, 10 osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i 4 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności. Asystentura polegała m.in. na wspólnym spędzaniu czasu, pomocy w zakupach, codziennych czynnościach domowych, w załatwianiu spraw urzędowych oraz w wsparciu procesu leczenia lub rehabilitacji. Łączna kwota dofinansowania w ramach Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” przeznaczona na usługi asystenckie, zwrot kosztów transportu czy środki ochrony w 2020 r. wyniosła 143 418 zł. Na realizację zadania w 2021 r. Powiat Piaseczyński wykorzystał kwotę 369 634 zł.

W ramach obszaru D programu „Wyrównywania różnic między regionami III” Powiat Piaseczyński podpisał z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2020 r. umowy na dofinansowanie zakupu dwóch samochodów dostosowanych do przewozu osób z niepełnosprawnościami, w tym osób na wózkach, na rzecz Warsztatów Terapii Zajęciowej (70 uczestników) oraz Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Piasecznie (243 uczniów). Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej, prowadzące Warsztaty Terapii Zajęciowej, otrzymało dofinansowanie w kwocie 81 000 zł, stanowiące 60 % kosztów zakupu samochodu. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy otrzymał kwotę 68 750 zł, stanowiącą 55 % całkowitego kosztu zakupu samochodu. Pozostałą kwotę na rzecz Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w wysokości 56 945 zł zabezpieczył Powiat Piaseczyński. Łączna kwota

dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach programu „Wyrównywania różnic między regionami III” wyniosła 149 750 zł.

Powiat Piaseczyński w 2021 roku podpisał umowę z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na dofinansowanie zakupu dwóch samochodów dostosowanych do przewozu osób z niepełnosprawnościami, na rzecz Środowiskowego Domu Samopomocy w Pęcherach oraz Gminy Tarczyn. Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej, prowadzące Środowiskowy Dom Samopomocy, otrzymało dofinansowanie w wysokości 100 730 zł, stanowiące 55 % kosztów zakupu samochodu, Gmina Tarczyn otrzymała dofinansowanie w wysokości 82 500 zł, stanowiącą 55 % całkowitego kosztu zakupu samochodu. Dofinansowanie w 2021 r. ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach programu „Wyrównywania różnic między regionami III” w łącznej kwocie wyniosło 183 230 zł.

W listopadzie 2020 r. Powiat Piaseczyński przystąpił do programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” w ramach Modułu IV realizowanego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Maksymalna wysokość pomocy finansowej ze środków PFRON wynosiła 50% poniesionych wydatków, nie więcej niż do wysokości 100 000 zł. Refundacją zostały objęte zakupy środków ochronnych (maseczki, rękawice, przyłbice, środki do dezynfekcji), które trafiły w czasie stanu epidemii do DPS w Konstancinie-Jeziornie i DPS w Górze Kalwarii oraz do szkół specjalnych, dla których organem prowadzącym jest Powiat Piaseczyński. Program przewidywał również sfinansowanie części kosztów poniesionych na wsparcie psychologiczne osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin. Jednostką, która realizowała tę formę pomocy był Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Piasecznie. Łącznie w ramach Modułu IV otrzymano refundację w wysokości 99 836 zł 79 gr.

W sierpniu 2021 r. Powiat Piaseczyński po raz kolejny przystąpił do Programu w ramach, którego sfinansowany został Projekt „Powiatowego Asystenta Osobistego” (PAO). Udzielono dodatkowego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami mieszkającymi na terenie powiatu piaseczyńskiego w zakresie usług asystenckich. Program przewidywał również sfinansowanie części kosztów poniesionych na wsparcie psychologiczne osób z niepełnosprawnościami. Powiat Piaseczyński skorzystał z pomocy finansowej na łączną kwotę 59 624 zł 33 gr.

3.9.3. Powiatowa Baza Wolontariatu

Powiatowa Baza Wolontariatu w Piasecznie powstała w 2019 roku z myślą o osobach potrzebujących pomocy drugiego człowieka: osobach chorych, samotnych, starszych, dzieciach z trudnościami w nauce, osobach niepełnosprawnych. Celem Bazy Wolontariatu jest łączenie osób i organizacji pozarządowych potrzebujących pomocy z osobami, które taką bezinteresowną pomoc mogą nieść. Baza ma charakter informacyjny, jest odpowiedzią na kierowane przez mieszkańców pytania o możliwości uzyskania wsparcia. Pomoc dotyczy codziennych czynności, takich jak:

- czytanie książek
- zabawa
- pomoc w odrabianiu lekcji
- wyjście na spacer, zakupy, do kina czy teatru
- pomoc w załatwieniu spraw urzędowych
- wizyta u lekarza
- wspólne spędzenie czasu wolnego.

Baza pomaga również w znalezieniu wolontariuszy fundacjom i stowarzyszeniom na potrzeby działań statutowych.

3.10. Gminne instytucje wspierające osoby niepełnosprawne.

Jednostkami organizacyjnymi, które wykonują zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie są ośrodki pomocy społecznej (OPS). W powiecie piaseczyńskim funkcjonuje sześć ośrodków:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Górze Kalwarii,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Konstancinie-Jeziornie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznowoli,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarczynie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Prażmowie.

Ośrodki na rzecz osób niepełnosprawnych, starszych i chorych organizują usługi opiekuńcze w domu klienta. Są one przyznawane na wniosek lekarza, osoby zainteresowanej bądź pracownika socjalnego. Do zadań Ośrodków należy również pomoc osobom niepełnosprawnym w zakresie:

- pomocy finansowej (zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne, zasiłki stałe, okresowe itp.),
- usługi i opiekę pielęgnacyjną,
- pomoc specjalistyczną (poradnictwo, terapia, praca socjalna),
- przyznawanie pomocy rzeczowej.

3.11. Organizacje Pozarządowe (NGO).

Warunkiem skuteczności realizacji celów i zadań jest współpraca i wzajemna pomoc jednostek z trzech sektorów: publicznego (rząd, samorząd i jego agendy), sektora rynkowego (jednostki nastawione na zysk) i tzw. trzeciego sektor – tj. organizacji pozarządowych (NGO). Organizacje pozarządowe stanowią podstawowy element budowy społeczeństwa obywatelskiego, opartego na poszanowaniu wolności, interesów wszystkich grup społecznych i wspólnego dobra. Dlatego też w polityce społecznej realizowanej na poziomie powiatu bardzo ważną rolę pełnią organizacje pozarządowe, które zajmują się wspieraniem osób niepełnosprawnych. Są one zarówno partnerem dla samorządu w procesie realizacji zadań nakierowanych na pomoc osobom niepełnosprawnym, jak i samodzielnie inicjują działania służące aktywizacji społecznej i zawodowej. Na terenie powiatu działa wiele organizacji i stowarzyszeń udzielających pomocy i wsparcia osobom niepełnosprawnym, między innymi:

- Stowarzyszenie Anioły Floriana – prowadzi drużynę pożarniczą składającą się z osób niepełnosprawnych intelektualnie,
- Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej - prowadzi na terenie powiatu Warsztat Terapii Zajęciowej w Piasecznie oraz filię WTZ w Górze Kalwarii wraz z Galerią prac osób z niepełnosprawnością „Przy Rynku” oraz Środowiskowy Dom Samopomocy w Pęcherach. Prowadzi długofalowe programy integracyjne w przedszkolach i szkołach powiatowych.
- Stowarzyszenie Dobra Wola – działa na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną i fizyczną, przestrzegania wobec nich praw człowieka i obywatela, prowadzi ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym, organizuje letni i zimowy wypoczynek dla dzieci niepełnosprawnych,
- Fundacja Synapsis – misją fundacji jest niesienie profesjonalnej pomocy dzieciom i dorosłym osobom z autyzmem i ich rodzinom oraz wypracowywanie systemowych rozwiązań poprawiających jakość ich życia,

- Stowarzyszenie przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym „AUXILIUM” – wspiera wszechstronny rozwój wychowanków oraz bazy Ośrodka, zapewnia młodzieży aktywne formy spędzania wolnego czasu, propaguje postawy tolerancji i akceptacji młodzieży niepełnosprawnej,
- Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci, Młodzieży i Osób Niepełnosprawnych i Przewlekłe Chorych „Oni Są” – prowadzi działania na rzecz aktywnego wspierania rozwoju intelektualnego i fizycznego podopiecznych, organizuje zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne, w szczególności rehabilitację ruchową oraz terapię wspomagającą, taką jak: hipoterapia, alpakoterapia, integracja sensoryczna, neurologopedia i inne.

4. KSZTAŁCENIE DZIECI I MŁODZIEŻY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

4.1. Szkoły specjalne – edukacja

Powiat Piaseczyński jest organem prowadzącym szkoły specjalne znajdujące się na jego terenie. Na podstawie art. 127 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082), dzieci i młodzież kierowane są przez starostę do szkół specjalnych. Poniższa tabela przedstawia liczbę uczniów w latach 2017-2021, które uczęszczały do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Piasecznie oraz do Zespołu Szkół Specjalnych w Pęcherach.

Tabela nr 11. Liczba dzieci uczęszczających do szkół specjalnych na terenie Powiatu Piaseczyńskiego.

Stan na 30.09. wg. Systemu Informacji Oświatowej	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Piasecznie	Zespół Szkół Specjalnych w Pęcherach
2017	202	153
2018	227	151
2019	204	151
2020	243	155
2021	254	160

Źródło: Wydział Edukacji i Rynku Pracy Starostwa Powiatowe w Piasecznie.

Powyższa tabela pokazuje tendencję wzrostową liczby uczniów z niepełnosprawnościami, uczęszczających do szkół specjalnych na terenie powiatu piaseczyńskiego.

Na podstawie Uchwały Nr 160 Rady Ministrów z 20 grudnia 2016 r. w sprawie kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za Życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 250) w związku z rozporządzeniem Ministra

Edukacji Narodowej z dnia 5 września 2017 r., w sprawie szczegółowych zadań wiodących ośrodków koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczych, do zadań powiatu w latach 2017-2021 należała realizacja rządowego programu „Za Życiem”. W celu wykonania programu w dniu 27.11.2017 r. zostało podpisane porozumienie pomiędzy Ministrem Edukacji Narodowej a Powiatem Piaseczyńskim. Łączna kwota dotacji celowej wyniosła 1 443 160 zł. Wiodącym Ośrodkiem Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczym (WOKRO) na terenie powiatu piaseczyńskiego jest Zespół Szkół Specjalnych w Pęcherach. W ramach działania WOKRO z kompleksowego wsparcia i pomocy w integracji społecznej i zawodowej skorzystało w sumie 952 dzieci z niepełnosprawnościami. Powstanie WOKRO pozwoliło na objęcie wsparciem dzieci z niepełnosprawnościami, ze szczególnym uwzględnieniem grupy w wieku 0-7 lat. Funkcjonowanie WOKRO pozwoliło na lepsze skoordynowanie działalności różnych placówek z terenu naszego powiatu.

Program zakończył się w grudniu 2021 r. Kolejna edycja planowana jest na lata 2022-2026, a Wiodący Ośrodek Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczy w Pęcherach planuje swoim wsparciem objąć 1800 dzieci z terenu powiatu piaseczyńskiego.

4.2. Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Piasecznie jest jednostką oświatową. Celem działania poradni jest udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu. Poradnia wspiera także rodziców i nauczycieli w pomocy związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Korzystanie z usług powiatowej poradni jest dobrowolne i nieodpłatne, nie wymaga skierowania, jedynie zgody rodzica lub opiekuna prawnego.

Do zadań poradni należy:

- wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, efektywności uczenia się, nabywania i rozwijania umiejętności negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów oraz innych umiejętności z zakresu komunikacji społecznej,
- profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży,
- udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka,
- terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych,
- wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny,
- pomoc uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowania kariery zawodowej,
- prowadzenie edukacji prozdrowotnej wśród uczniów, rodziców i nauczycieli, pomoc rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron uczniów,
- wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji szkoły,
- orzekanie i opiniowanie w sprawach dzieci i młodzieży.

Poradnia realizują zadania poprzez:

- diagnozę psychologiczno-pedagogiczną i logopedyczną,
- konsultacje,
- terapię,
- doradztwo,
- interwencje w środowisku ucznia,
- działalność profilaktyczną,
- działalność informacyjną.

Tabela nr 12. Dane dotyczące orzeczeń wydawanych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Piasecznie w latach 2017-2021 z podziałem na roczniki szkolne.

	2017/2018	2018/2019	2019/2020 (od października do marca)
liczba orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy	567	594	292
liczba orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim	19	13	3
liczba orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły	120	113	77
liczba orzeczeń o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do przedszkola lub oddziału przedszkolnego	1	3	0
liczba opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole	186	159	103
SUMA	893	882	475

Źródło: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Piasecznie.

5. DOSTĘPNOŚĆ

Ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z dnia 19 lipca 2019 r. (Dz.U.2020.1062 t.j.) i ustawa o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych z dnia 4 kwietnia 2019 r. (Dz. U. 2019 poz. 848) nadały kierunek działaniom skierowanym na poprawę architektury, komunikacji oraz informatyzacji i dostosowaniem ich do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Osobami ze szczególnymi potrzebami są zarówno osoby z niepełnosprawnościami, jak i kobiety w ciąży, osoby starsze, osoby z małymi dziećmi i osoby z ciężkimi bagażami. Głównym założeniem w/w ustaw jest zniwelowanie różnic i przezwyciężenie barier, które pokonać muszą osoby ze szczególnymi potrzebami, aby uczestniczyć we wszystkich sferach życia na zasadzie równości z innymi. Temat ten jest bardzo ważny, ponieważ szacuje się, że aż 30% społeczeństwa boryka się z czasowymi lub trwałymi ograniczeniami w mobilności albo percepcji.

Zgodnie z założeniami ustawy o zapewnianiu dostępności, wszystkie podmioty publiczne, w tym urzędy, przedszkola, szkoły, domy pomocy społecznej i poradnie, których finansowanie pochodzi przynajmniej w 50 % ze środków publicznych muszą wprowadzić przynajmniej minimalne wymagania służące zapewnianiu dostępności, które określone są w art. 6 ustawy. Wspomnianymi wymogami są:

- udogodnienia architektoniczne, w zakresie: zapewnienia wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych, instalacja urządzeń lub zastosowanie środków technicznych umożliwiających dostęp do wszystkich pomieszczeń oprócz pomieszczeń technicznych, umieszczenie informacji o rozkładzie pomieszczeń w budynku, w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy, umożliwienie wejścia do budynku osobie z psem asystującym, zapewnienie ewakuacji osobom ze szczególnymi potrzebami,
- zapewnienie dostępności cyfrowej, które szczegółowo omówione są w ustawie o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. 2019 poz. 848) i ujęte w zbiorze zasad WCAG 2.1,

- zapewnienie dostępności informacyjno-komunikacyjnej, w zakresie: wykorzystania środków wspierających komunikowanie się, instalacji urządzeń lub środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących, zapewnienie na stronie internetowej informacji o zakresie działalności podmiotu, zapewnienie na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami komunikacji w formie określonej we wniosku.

Analiza przeprowadzonej w 2020 roku ankiety, skierowanej do osób z niepełnosprawnościami, ich rodziców i opiekunów, pozwoliła zrozumieć najczęstsze problemy osób ze szczególnymi potrzebami w powiecie piaseczyńskim.

Ankieta dostępna była na stronie internetowej powiatu piaseczyńskiego, w powiatowych mediach społecznościowych, Środowiskowym Domu Samopomocy, Warsztacie Terapii Zajęciowej, Powiatowej Społecznej Radzie ds. Niepełnosprawnych oraz w fundacjach i stowarzyszeniach działających na terenie powiatu. Została przeprowadzona również w lokalnych organizacjach i instytucjach działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Znaczna większość respondentów, bo aż 91% to osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub całkowitą niezdolnością do pracy i samodzielnego funkcjonowania. Wśród ankietowanych 51% osób nie porusza się samodzielnie.

Z przeprowadzonej ankiety wyłania się zadowalający obraz dostępności budynków użyteczności publicznej w powiecie piaseczyńskim. Najczęstszymi ograniczeniami i przeszkodami, na które napotkają osoby z niepełnosprawnościami są bariery architektoniczne, wśród których wskazano brak podjazdów dla wózków, brak wind, ciężkie drzwi, wycieraczki uniemożliwiające przejazd wózkami, słupki ograniczające przejazd wózkami, wysokie lamy, brak miejsc parkingowych, brak dostosowanego transportu, a także brak możliwości porozumienia się z urzędnikami w Polskim Języku Migowym (PJM), który od 1 kwietnia 2012 roku na mocy ustawy dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2017 r. poz. 1824 t.j) może być zadeklarowany jako wybrana forma komunikowania się.

Trwają prace nad zwiększeniem dostępności w budynkach urzędowych i oświatowych w zakresie wymienionym w ustawie o zapewnianiu dostępności i ustawie o dostępności cyfrowej.

Planowanymi działaniami w tym zakresie są: zapewnienie usługi wideotłumacza PJM (dostępnego online), wyposażenie większości budynków użyteczności publicznej w pętle indukcyjne lub systemy FM, dostosowanie architektoniczne budynków do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, szkolenie urzędników z zakresu obsługi osób ze szczególnymi potrzebami, przystosowanie stron internetowych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Część wspomnianych wyżej udogodnień została już wprowadzona w niektórych podmiotach użyteczności publicznej, natomiast pozostałe wprowadzać będą założenia w/w ustaw na bieżąco, w miarę możliwości organizacyjnych i finansowych.

5.1. Analiza stopnia zapewnienia dostępności w budynkach Starostwa Powiatowego w Piasecznie.

Analiza stopnia zapewnienia dostępności w budynkach Starostwa Powiatowego w Piasecznie.

W budynku Starostwa Powiatowego w Piasecznie przy ul. Chyliczkowskiej 14 wprowadzono szereg udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami. Są nimi między innymi:

- wejście dla interesantów, które wyposażone zostało w podjazd o niskim stopniu nachylenia, umożliwiając wjazd osobom poruszającym się na wózkach,
- dwa miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnościami na parkingu przed budynkiem Starostwa,
- toaleta przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, która znajduje się w niedalekiej odległości od wejścia,
- dogodny zjazd dla wózków prowadzący do sali obsługi interesantów,
- odpowiednie poręcze,
- dostępność pętli indukcyjnej i usługi wideotłumacza online.

W pozostałych lokalizacjach Starostwa Powiatowego w Piasecznie wprowadzono następujące usprawnienia dla osób z niepełnosprawnościami:

- w Wydziale Komunikacji i Transportu, mieszczącym się przy ul. Czajewicza 2/4 w Piasecznie:
 - miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnościami,
 - wejście dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
 - znaki wskazujące kierunek ruchu,
 - odpowiednie oznakowanie pomieszczeń,
 - prawidłowy kontrast między podłogą a ścianą,
 - odpowiednie poręcze,
 - dostępność windy,
 - tablice informacyjne o odpowiednim położeniu,
 - ciągi komunikacyjne odpowiedniej szerokości,
 - kancelarię zlokalizowaną w widocznym miejscu, przy głównym ciągu komunikacyjnym,
 - toaletę dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- w Wydziale Geodezji i Katastru, mieszczącym się przy ul. Czajewicza 20 w Piasecznie:
 - odpowiednią przestrzeń manewrową przy drzwiach wejściowych, dostosowaną do potrzeb osób na wózkach,
 - odpowiedni kontrast wewnątrz budynku,
 - toaletę dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
 - ciągi komunikacyjne odpowiedniej szerokości,
 - kancelarię zlokalizowaną w widocznym miejscu, przy głównym ciągu komunikacyjnym,
- w Wydziale Inwestycji, Remontów i Drogownictwa:
 - wejście dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
 - odpowiedni kontrast wewnątrz budynku,
 - toaletę dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
 - ciągi komunikacyjne odpowiedniej szerokości.

Prowadzone są prace nad zwiększeniem dostępności architektonicznej i informacyjno-komunikacyjnej we wszystkich budynkach Starostwa Powiatowego w Piasecznie. W zakresie dostępności cyfrowej zastosowano działania zmierzające do sprostania wymogom WCAG 2.1, między innymi w zakresie dostosowania umieszczanych na stronie treści do potrzeb osób niewidomych i głuchych i dołączania napisów do wszystkich filmów umieszczanych na stronie internetowej.

Wszystkie podmioty publiczne w powiecie piaseczyńskim podjęły działania dostosowawcze i na bieżąco realizują założenia ustawy o zapewnianiu dostępności i ustawy o dostępności cyfrowej. Należy jednak mieć na uwadze, iż jest to przedsięwzięcie wymagające zastosowania licznych środków finansowych, a zmiany mają charakter racjonalnego usprawniania.

Powiat piaseczyński dokłada wszelkich starań, aby remontując budynki powiatowe, budując drogi i przejścia dla pieszych uwzględniać zasady projektowania uniwersalnego, zakładającego dostępność dla wszystkich obywateli.

W ciągu 10 lat powyższe regulacje staną się standardem i wszystkie inwestycje i przedsięwzięcia realizowane przez sektor publiczny będą uwzględniały potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami.

6. WYNIKI ANKIETY DOTYCZĄCEJ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI W POWIECIE PIASECZYŃSKIM

Celem badania było pozyskanie informacji bezpośrednio od osób z niepełnosprawnościami, ich rodzin oraz środowiska aktywnie zaangażowanego w życie osób niepełnosprawnych. Zestawienie oraz analizę pozyskanych danych przedstawiono poniżej.

W ankiecie dotyczącej osób z niepełnosprawnościami w powiecie piaseczyńskim przeprowadzonej w dniach 1 - 23 lutego 2022 r. wzięły udział 73 osoby. Najliczniejszą grupą, która udzieliła odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie są rodzice/opiekunowie osób z niepełnosprawnościami, stanowią oni 53,4% ankietowanych. Osoby z niepełnosprawnościami to 35,6%, pozostali to osoby zajmujące się zawodowo lub społecznie osobami z niepełnosprawnościami - 11%. Wszyscy są mieszkańcami powiatu piaseczyńskiego. W większości są to osoby z gminy Piaseczno - 54,8%, pozostali ankietowani zamieszkują na terenie: gmina Góra Kalwaria - 16,4%, gmina Konstancin Jeziorna i gmina Lesznowola (po 11%), niewielki odsetek stanowią osoby, które mieszkają w gminie Prażmów (3 osoby) i w gminie Tarczyn (2 osoby).

Wśród osób, które wypełniły ankietę, 30,4% badanych ma orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym, (lub I grupę inwalidzką), 26,1% nie ma orzeczenia o niepełnosprawności. Osoby z niepełnosprawnościami w stopniu umiarkowanym, (lub z II grupą inwalidzką), stanowią 21,7%, nie ma ustalonego stopnia niepełnosprawności (dotyczy osób do 16 roku życia) - 15,9%,

niewielki procent to osoby z niepełnosprawnościami w stopniu lekkim, (lub z III grupą inwalidzką) - 5,8%.

Sytuacja zawodowa osób ankietowanych przedstawia się następująco: 26% to osoby, które są opiekunami/rodzicami osób z niepełnosprawnościami i pracują zawodowo, 21,9% to opiekunowie/rodzice, którzy nie pracują, mniejszy procent ankietowanych (12,3%) to osoby z niepełnosprawnościami, którzy pracują zawodowo, natomiast osoby, które zawodowo lub społecznie zajmują się osobami z niepełnosprawnościami stanowią 11% biorących udział w ankiecie. Wśród ankietowanych są również osoby z niepełnosprawnościami, którzy się jeszcze uczą (9,6%), osoby z niepełnosprawnościami niepracujący, ale zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy (6,8%), osoby z niepełnosprawnościami, którzy nie mogą pracować (5,5%), mają uprawnienia do emerytury lub renty (5,5%) a także osoby z niepełnosprawnościami, które nie pracują (1,4%).

Zdecydowana większość badanych (76,1%) nie korzysta ze wsparcia środowiskowego na terenie powiatu piaseczyńskiego, Gminny/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej udziela wsparcia 9,9% ankietowanych, w Warsztatach Terapii Zajęciowej bierze udział 7%. Po 1 osobie korzysta ze wsparcia Zespołu Szkół Specjalnych w Pęcherach, Środowiskowego Domu Pomocy w Powsinie, z Programu Aktywny Samorząd, Szkoły Specjalnej w Pęcherach, ze Szkoły Specjalnej Przysposabiającej do Pracy, z terapii specjalistów na terenie Warszawy.

Dominująca większość (76,1%) opowiedziała się za dostosowaniem wsparcia do indywidualnych potrzeb, 37,3% wskazała, że poprawy wymaga liczba miejsc w placówkach a 23,9% uważa, że polepszenia wymaga dojazd do placówek. Według ankietowanych poprawy wymaga także wyposażenia placówek i kwalifikacje kadry (po 17,9% udzielających odpowiedzi). Pojedyncze osoby wskazały jako elementy, które potrzebują poprawy:

- dostępność do zdrowotnych programów rehabilitacyjnych NFZ
- zajęcia sportowe dla dzieci z niepełnosprawnościami oraz odpowiednie przygotowanie kadry prowadzącej zajęcia
- terapie dla dzieci m.in. z Zespołem Aspergera
- WTZ i DPS dla osób z niepełnosprawnościami
- współpraca urzędników z osobami z niepełnosprawnościami lub ich rodzinami

W zakresie wsparcia środowiskowego ankietowani zaproponowali zmiany, które miałyby m.in. polegać na: likwidacji barier architektonicznych, zwiększeniu dostępności do WTZ, dostępności do zdrowotnych programów rehabilitacyjnych NFZ, stworzeniu miejsc rozrywki/sportu dla osób

z niepełnosprawnościami (również z intelektualnymi), zwiększeniu liczby miejsc parkingowych dla tych osób, możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych, wzmocnieniu indywidualnego wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich usamodzielnianie, dostosowaniu miejsc pracy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, wsparciu osób z epilepsją, zapewnieniu dojazdu do placówek opiekuńczych po ukończeniu szkoły, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, większej dostępności opieki wytchnieniowej, zwiększeniu liczby szkół podstawowych i średnich z wykwalifikowaną kadrą, utworzeniu dziennych domów opieki, wsparciu NGO zajmujących się osobami z niepełnosprawnościami, zapewnieniu mieszkań chronionych, treningowych, tworzeniu miejsc pracy, aktywizacji zawodowej tych osób, stworzeniu dziennych domów opieki, dostosowaniu stron internetowych w urzędach do osób z niepełnosprawnościami, udostępnianiu lokali na spotkania nieformalnych grup wsparcia, nawiązaniu współpracy z osobami duchownymi, otwartymi na potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Zgodnie z opinią 76,4% ankietowanych na funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami w społeczeństwie największy wpływ ma świadomość i akceptacja otoczenia (kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej). Według 48,6% znaczenie ma także dostępność miejsc publicznych, miejsc kultury oraz obiektów sportowych, 47,2% wskazało likwidację barier architektonicznych, informacyjnych, komunikacyjnych i cyfrowych oraz wsparcie asystenta, a 41,7% organizowanie spotkań i imprez o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym i turystycznym. Wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji zadań na rzecz osób z niepełnosprawnościami to według 36,1% ankietowanych również ma wpływ na funkcjonowanie tych osób w społeczeństwie. Dla 19,4% ma również znaczenie promocja twórczości osób z niepełnosprawnościami.

Osoby biorące udział w badaniu uważają, że w zakresie życia społecznego osób z niepełnosprawnościami należy zmienić lub poprawić: świadomość społeczeństwa oraz ich empatię, równy dostęp do edukacji, zatrudnienia, kultury, sportu, życia politycznego, dostępność do zdrowotnych programów rehabilitacyjnych NFZ, organizację imprez integrujących osoby z niepełnosprawnościami z resztą społeczeństwa, wsparcie dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami, dostępność do lekarzy specjalistów, procedury przyznawania sprzętu rehabilitacyjnego, dostępność miejsc publicznych, kultury i obiektów sportowych, zwiększenie liczby zajęć artystyczno-sportowych i placówek organizujących zajęcia społeczno-kulturalne oraz podnoszące kwalifikacje zawodowe, nastawienie społeczeństwa.

Należy również zwiększyć fundusze na realizację Programu „Asystent osoby niepełnosprawnej”. Zwiększyć dostęp do edukacji i umożliwić podnoszenie kwalifikacji osobom z niepełnosprawnościami mogłoby, według 64,8% ankietowanych, zapewnienie wystarczającej liczby szkół specjalnych z odpowiednim profilem, 54,9% wskazało na nowoczesne wyposażenie placówek oświatowych, 49,3% na wykwalifikowaną kadrę, a 33,8% na ofertę kursów i studiów online oraz dostępność architektoniczną szkół. W obszarze edukacji i podnoszenia kwalifikacji osób z niepełnosprawnościami według osób biorących udział w ankiecie należy: zapewnić wykwalifikowaną kadrę, doposażyć placówki szkolne, dopasować profile szkół specjalnych do możliwości i potrzeb rynkowych, zdiagnozować mocne strony, umiejętności dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, znieść bariery architektoniczne, zwiększyć ofertę studiów i kursów online, zwiększyć liczbę placówek umożliwiających edukację oraz zwiększyć ich dofinansowanie, zwiększyć możliwość edukacji osób z niepełnosprawnościami w placówkach publicznych, umożliwić integrację tych osób z pozostałymi uczniami, zwiększyć liczbę zajęć praktycznych w placówkach specjalnych i dofinansowanie na zakup sprzętu (m.in. laptopów), dofinansowanie szkoleń i kursów.

Przeważająca większość z ankietowanych (63%) wskazała, że do najważniejszych potrzeb osób z niepełnosprawnościami należy przede wszystkim: możliwość podjęcia pracy dostosowanej do potrzeb, dostęp do lekarzy specjalistów i dostosowanych gabinetów lekarskich. Również ważne, według badanych są usługi fizjoterapeutyczne i rehabilitacyjne (54,8%), integracja ze społeczeństwem (53,4%), niezależność finansowa (49,3%), wsparcie psychologiczne (47,9%), usługa asystenta osobistego (47,9%), usługi opiekuńcze i specjalistyczne (46,6%), niezależność, tj. mieszkania chronione, treningowe, centra opiekuńczo-mieszkalne (45,2%), dostęp do sprzętu rehabilitacyjnego, optycznego, ortopedycznego oraz poprawiającego słyszenie (39,7%), transport dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, dostęp do Internetu, sprzętu komputerowego i nowych technologii, pomoc prawna (świadomość praw i możliwości) oraz czas wolny, pasje i zainteresowania (37,0%).

Poza tym, wśród najważniejszych potrzeb osób z niepełnosprawnościami, wymieniono jeszcze dostępność architektoniczną, informacyjno-komunikacyjną i cyfrową (31,5%) oraz komunikację i dostęp do informacji (27,4%). Jedynie pojedyncze osoby wskazały zajęcia sportowe, półkolonie dla dzieci z niepełnosprawnościami, długotrwałą rehabilitację społeczną, wynagrodzenie za pracę adekwatne do zaangażowania i osiąganych wyników.

W kwestii działań, mających na celu zaspokojenie potrzeb osób z niepełnosprawnościami, osoby, które wypełniły ankietę wskazały likwidację barier architektonicznych, udostępnianie informacji w postaci alfabetu Braille’a dla osób niewidomych i zapewnienie tłumaczenia migowego dla osób niesłyszących, poradnie dla dzieci w spektrum autyzmu, lepszy dostęp do rehabilitacji, sprzętu rehabilitacyjnego, specjalistów, zajęcia całonocne dla dorosłych z niepełnosprawnościami w świetlicach lub ośrodkach, dofinansowanie szkół specjalnych, utworzenie placówek z rehabilitacją ruchową, wsparciem psychologicznym, zajęciami plastycznymi, muzycznymi i sportowymi, integracyjnymi, dofinansowanie Internetu, opieka wytchnieniowa dla opiekunów, większe dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych.

Jeśli chodzi o rozwijanie ustawowych zadań powiatu według 63,4% biorących udział w ankiecie zwraca uwagę, że należałoby przede wszystkim zwiększyć dofinansowanie na rehabilitację społeczną i zawodową (turnusy, sprzęt rehabilitacyjny, bariery architektoniczne), 49,3% wskazało rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami i udział w programach finansowanych z PFRON i Funduszu Solidarnościowego, 47,9% zaznaczyło pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób z niepełnosprawnościami, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie, a 42,3% współpracę z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów. Nieco mniej, bo 40,8% stwierdziło, że należy rozwijać dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej, jeszcze mniej (38%) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności, 33,8% orzecznictwo – Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, a 23,9% wskazało na rozwój ekonomii społecznej.

Największe zagrożenia w zakresie działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami to według 79,2% niedostosowanie wsparcia do indywidualnych potrzeb tych osób, 51,4% wskazało brak systemu wsparcia dla osób pełniących funkcję opiekuna, 48,6% niejasne i niedostosowane przepisy prawne i zbyt duża liczba wymaganych dokumentów, 45,8% brak lub zbyt małą liczbę instytucji zajmujących się aktywizacją zawodową osób z niepełnosprawnościami oraz zakładów pracy chronionej.

W zakresie mocnych stron działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami większość (40%) wskazała dobrze funkcjonujące szkoły specjalne i wsparcie finansowe z funduszy PFRON (33,8%). 29,2% zaznaczyło rozwój wolontariatu, 27,7% realizację zadań powiatu z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami, 26,2% integrację ze środowiskiem lokalnym, a 24,6% programy finansowane ze środków PFRON i Funduszu Solidarnościowego oraz dobrze funkcjonujące Warsztaty Terapii Zajęciowej i Środowiskowy Dom

Samopomocy. Poza tym ankietowani zaznaczyli również aktywne i liczne fundacje i stowarzyszenia działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami a także ustawę o dostępności i likwidacji barier architektonicznych (23,1%) oraz Strategię na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2022-2030 (18,5%).

Na koniec ankiety osoby biorące w niej udział podzieliły się również swoimi spostrzeżeniami, sugestiami i według nich najważniejsze to:

- wzajemny szacunek i akceptacja
- zapewnienie w strefie płatnego parkowania darmowych miejsc
- integracja ze społeczeństwem
- empatia społeczeństwa (kształcenie i wychowywanie dzieci i młodzieży z szacunkiem dla osób z niepełnosprawnościami)
- wsparcie osób opiekujących się osobami z niepełnosprawnościami
- zwiększenie ilości zajęć w ramach Warsztatów Terapii Zajęciowej (wprowadzenie zajęć w godzinach popołudniowych i w weekendy, w miesiącach lipiec-sierpień)
- większe wsparcie finansowe dla NGO zajmujących się osobami z niepełnosprawnościami
- lepsza dostępność opieki medycznej.

Troską wielu rodziców osób z niepełnosprawnościami a jednocześnie „ogólnie dość dobrze funkcjonujących” jest moment odejścia rodziców i pozostawienia dziecka. W związku z tym według nich jest ogromne zapotrzebowanie na mieszkania chronione, domy stałego pobytu (domy typu L’Arche – www.larche.org.pl/start) ponieważ duże DPS-y, według rodziców osób z niepełnosprawnościami, nie spełniają funkcji dobrego i bezpiecznego domu.

7. ANALIZA SWOT PROBLEMU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W POWIECIE PIASECZYŃSKIM

Nazwa analizy SWOT pochodzi od angielskich słów strenghts (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse w otoczeniu), threats (zagrożenia w otoczeniu). Kompleksowe badanie otoczenia powiatu piaseczyńskiego i jego wewnętrznego potencjału, pozwala na określenie priorytetów rozwojowych. Przed przystąpieniem do opracowania katalogu celów oraz zadań Programu, należy dokonać analizy zasobów powiatu w kontekście szans rozwojowych, zagrożeń, ale także czynników, które decydują o jego potencjale, lub też hamują jego wzrost w kontekście niepełnosprawności. Na potrzeby ewaluacji Programu przyjęto, że mocne i słabe strony to cechy stanu obecnego, a szanse i zagrożenia to spodziewane lub możliwe.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
▶ Realizacja zadań powiatu z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON ▶ Wsparcie finansowe dla osób niepełnosprawnych z funduszy PFRON oraz z budżetu Powiatu ▶ Promowanie aktywności sportowej i kulturalnej osób niepełnosprawnych we współpracy z Biurem Promocji Starostwa Powiatowego w Piasecznie i organizacjami pozarządowymi ▶ Realizacja programu „Aktywny samorząd”, którego celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji ▶ Zwiększona dostępność do szkoleń związanych z aktywizacją zawodową	▶ Niewystarczające dostosowanie infrastruktury i komunikacji do potrzeb osób niepełnosprawnych ▶ Brak transportu ▶ Ograniczony dostęp do indywidualnego transportu dostosowanego dla osób z niepełnosprawnością ▶ Brak centrum opiekuńczo-mieszkalnego ▶ Brak mieszkalnictwa wspomaganego ▶ Niewystarczająca liczba placówek dziennych dla osób w ciężkim stanie niepełnosprawności, wykluczającej udział w WTZ i ŚDS ▶ Deficyt instytucji zajmujących się aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych (Podmiotów Ekonomii Społecznej) oraz zakładów pracy chronionej ▶ Brak mieszkań treningowych ▶ Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów ▶ Niewystarczający system wsparcia dla osób pełniących funkcje opiekuna względem osób niepełnosprawnych

▶ Wzrost poziomu wykształcenia i umiejętności społecznych (wsparcie programu Aktywny Samorząd Moduł II) ▶ Likwidacja barier architektonicznych w placówkach oświatowych, budynkach jednostek organizacyjnych powiatu ▶ Pomoc osobom niepełnosprawnym w ramach Modułu III oraz Modułu IV ▶ Realizacja Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” ▶ Rozwój Powiatowej Bazy Wolontariatu, nawiązywanie długoterminowej współpracy z wolontariuszami ▶ Powołanie Pełnomocnika ds. Osób z Niepełnosprawnościami ▶ Powołanie Koordynatora ds. Dostępności ▶ Aktywne organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami ▶ Promowanie i podejmowanie działań służących integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym ▶ Program 500 plus dla osoby niepełnosprawnej ▶ Wykwalifikowana i doświadczona kadra pracowników wydziałów i jednostek Starostwa Powiatowego ▶ Monitoring i sprawozdawczość z realizacji Programu	▶ Rozproszenie miejsc, w których można otrzymać informacje na temat wsparcia osób z niepełnosprawnościami i załatwienie spraw dotyczących ich potrzeb
SZANSE	ZAGROŻENIA
▶ Likwidowanie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej oraz w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych, jako szansa na włączenie do życia społecznego ▶ Efektywna współpraca pomiędzy instytucjami i urzędami	▶ Negatywne zmiany w strukturze demograficznej społeczeństwa (według GUS w ciągu najbliższej dekady wzrośnie liczba osób w wieku nieprodukcyjnym, w tym również osób niepełnosprawnych)

▶ Coraz większa aktywność i kompetencje organizacji pozarządowych ▶ Prowadzenie przez organizacje pozarządowe oraz samorządy różnych szczebli kampanii społecznych promujących społeczeństwo otwarte na osoby niepełnosprawne ▶ Zwiększenie możliwości aktywnego działania w życiu społecznym i zawodowym ▶ Wprowadzenie Programu Dostępność Plus zapewniającego swobodny dostęp do dóbr, usług oraz możliwość udziału w życiu społecznym i publicznym dla osób ze szczególnymi potrzebami ▶ Doświadczenie jednostek, instytucji i podmiotów realizujących zadania w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych ▶ Udział w programach dających możliwość pozyskania środków zewnętrznych w celu realizowania działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami	▶ Deficyty w zakresie infrastruktury świadczącej usługi opiekuńcze wobec osób niepełnosprawnych (ograniczone środki finansowe, wysokie koszty rehabilitacji) ▶ Brak narzędzi systemowej współpracy między Ośrodkami Pomocy Społecznej a Powiatowymi Urzędami Pracy dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami znajdującym się w szczególnej sytuacji na rynku pracy ▶ Ograniczenia kadrowe, brak specjalistów oraz wykwalifikowanych asystentów ▶ Brak spójnych i jednolitych regulacji prawnych
---	--

8. CELE I ZADANIA POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI NA LATA 2022-2027

Misją Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami jest budowanie zintegrowanego systemu działań na rzecz kompensacji skutków niepełnosprawności oraz zapewnienia wszechstronnego rozwoju osób niepełnosprawnych. Program ma służyć zbudowaniu powiatu otwartego i dostępnego dla wszystkich mieszkańców w każdej sferze życia poprzez między innymi profilaktykę i oświatę zdrowotną w zakresie zapobiegania niepełnosprawności, jak również poprzez likwidację i łagodzenie skutków niepełnosprawności. Bardzo ważnym elementem jest zapewnienie środowiskowego wsparcia i pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.

Program został podzielony na cztery główne cele Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2022-2027, został podzielony na cztery główne cele:

- Podejmowanie aktywności w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
- Podniesienie jakości życia osób z niepełnosprawnościami oraz wsparcie ich opiekunów
- Aktywizacja zawodowa oraz promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- Współpraca podmiotów wspierających osoby z niepełnosprawnościami

Osiągnięcie celów głównych jest możliwe poprzez wyznaczenie celów operacyjnych, określenie zadań do ich realizacji oraz wyznaczenie wskaźników do oceny ewaluacji programu.

8.1. Podejmowanie aktywności w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu

Wykluczenie społeczne definiuje się jako brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa w życiu społecznym, a tym samym realizacji ról społecznych oraz korzystania z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej. Grupą obywateli szczególnie zagrożoną wykluczeniem, są osoby z niepełnosprawnościami.

W tabeli poniżej przedstawione zostały działania służące ograniczeniu tego negatywnego zjawiska, polegające na niwelowaniu czynników i/lub warunków odpowiedzialnych za procesy wykluczenia wraz z instrumentami wsparcia skierowanego bezpośrednio do osób niepełnosprawnych. Działania te można określić jako **rehabilitację społeczną**. Program zakłada również realizację celu, jakim jest **wyrównywanie szans edukacyjnych** na wszystkich etapach edukacji szkolnej. Samorząd powiatowy wspierać powinien również aspiracje edukacyjne młodzieży niepełnosprawnej. Taką możliwość dają

między innymi środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach programu „Aktywny samorząd”. Rehabilitacja społeczna jest obszarem działań przyczyniających się również do ograniczania zjawiska wykluczenia społecznego osób z niepełnosprawnościami. Warto wskazać na takie zadania jak: dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych. Ta forma wsparcia rozwija umiejętności społeczne i poprawia sprawność psychofizyczną osoby niepełnosprawnej. Równie istotne jest wsparcie w zakupie sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i innych środków pomocniczych. Ta forma pomocy mimo niepełnosprawności ułatwia funkcjonowanie w życiu społecznym, a często również zawodowym.

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA
Rehabilitacja społeczna	1. Realizacja programu „Aktywny samorząd. 2. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych. 3. Pomoc w zakupie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, w tym również zwiększenie środków na rehabilitację. 4. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych. 5. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych. 6. Dofinansowanie warsztatów terapii zajęciowej, w tym modernizacja już istniejących.
Wyrównywanie szans edukacyjnych	1. Wsparcie działań mających na celu zwiększenie szans edukacyjnych młodzieży w dostępie do studiów wyższych. 2. Pomoc w organizowaniu dodatkowych zajęć pozalekcyjnych dla uczniów ze szczególnymi potrzebami. 3. Organizowanie szkoleń (warsztatów) dla kadry pedagogicznej, dotyczących problematyki niepełnosprawności. 4. Wsparcie opracowania i wdrażania w przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich cyklu spotkań edukacyjnych poświęconych tematyce niepełnosprawności. 5. Wsparcia wolontariatu uczniowskiego.

Pomoc psychologiczna oraz prawna dla osób z niepełnosprawnościami	1. Pomoc psychologiczna skierowana do rodzin osób niepełnosprawnych. 2. Stałe poradnictwo z zakresu rehabilitacji zawodowej, społecznej i prawnej.
<i>Źródła finansowania:</i> budżet powiatu, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, funduszy Unii Europejskiej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. <i>Realizatorzy zadań:</i> Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego, Wydział Promocji Starostwa Powiatowego, Wydział Edukacji i Rynku Pracy Starostwa Powiatowego, szkoły, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, gminy powiatu <i>Partnerzy:</i> Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	

8.2. Podniesienie jakości życia osób z niepełnosprawnościami oraz wsparcie ich opiekunów.

Zadanie jakim jest podniesienie jakości życia osób z niepełnosprawnościami w Programie podejmowane jest w dwóch aspektach. Pierwszy z nich skupia działania na tworzeniu warunków do możliwie pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Drugi natomiast ukierunkowuje się na poprawę, bądź utrzymanie kondycji zdrowotnej osób niepełnosprawnych, włącznie z podejmowaniem działań profilaktycznych. Działania w tych dwóch strategicznych obszarach pozwolą na realną poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych. Poprawa kondycji zdrowotnej w dużej mierze polegać ma na wspieraniu rozwoju usług zdrowotnych, podejmowaniu działań w zakresie utrzymania kondycji psychofizycznej oraz popularyzacji zdrowego stylu życia. Cel podniesienia jakości życia uwzględnia również działania w zakresie kształtowania przyjaznego otoczenia między innymi poprzez likwidację barier w przestrzeni publicznej. Aktywna integracja wymaga usunięcia jeszcze istniejących architektonicznych przeszkód w dostępie do usług i instytucji publicznych. Likwidacja barier funkcjonalnych powinna umożliwić lub w znacznym stopniu ułatwić osobie z niepełnosprawnością wykonywanie czynności życia codziennego, zwiększyć samodzielność i niezależność życiową oraz poprawić warunki pracy i nauki. Równie ważnym celem w zakresie podniesienia jakości życia jest stworzenie warunków do samorealizacji, poprzez rozwój pasji

oraz posiadanych zdolności. Możliwość realizacji tego celu, można osiągnąć poprzez zwiększenie działań kulturalnych skierowanych do osób z niepełnosprawnościami.

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA
Wspieranie rozwoju usług zdrowotnych dla osób z niepełnosprawnościami	1. Doskonalenie zawodowe kadr instytucji, jednostek, wydziałów działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami. 2. Wspieranie programów promocji zdrowia i prewencji w najczęściej występujących chorobach przewlekłych. 3. Wspieranie profilaktyki zdrowia psychicznego osób z niepełnosprawnościami.
Wspieranie działań mających na celu promocję zdrowego stylu życia	1. Popularyzacja imprez sportowych i rekreacyjnych o charakterze integracyjnym. 2. Wspieranie programów służących utrzymaniu kondycji psychofizycznej wzmacniającej efekty rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami 3. Wzbogacanie inicjatyw służących tworzeniu zróżnicowanej oferty sportowo-rekreacyjnej i turystycznej dla osób niepełnosprawnych.
Likwidacja barier w przestrzeni publicznej zarządzanej przez powiat	1. Przystosowanie przestrzeni, której właścicielem jest powiat do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. 2. Cykliczny monitoring dostępności obiektów użyteczności publicznej, dla osób niepełnosprawnych.
Zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami w przestrzeni kulturalnej	1. Inspirowanie/współorganizowanie wydarzeń otwartych, plenerowych adresowanych do szerokiego grona odbiorców z preferencją dla imprez integracyjnych. 2. Tworzenie warunków dla autokreacji i samorealizacji w sferze kultury (wspieranie różnych form twórczości i ruchu artystycznego osób niepełnosprawnych).

Źródła finansowania: budżet powiatu, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, funduszy Unii Europejskiej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Realizatorzy zadań: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego, Wydział Promocji Starostwa Powiatowego, Wydział Edukacji i Rynku Pracy Starostwa Powiatowego, szkoły, poradnia psychologiczno-pedagogiczne, gminy powiatu

Partnerzy: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej, Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, Pełnomocnik Starosty Piaseczyńskiego ds. Osób z Niepełnosprawnościami, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

8.3. Aktywizacja zawodowa oraz promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych

Osoby z niepełnosprawnościami to grupa w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Wynikiem takiego stanu rzeczy są nie tylko bariery wynikające z ich niepełnosprawności czy niskich kwalifikacji zawodowych, ale przede wszystkim wciąż istniejące stereotypy na temat niskiej efektywności pracy osób niepełnosprawnych. Zestawienie czynników wynikających z ograniczeń oraz z nastawienia pracodawców i otoczenia, powoduje, iż aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych często jest wyzwaniem, niemożliwym do podjęcia bez wsparcia podmiotów publicznych lub podmiotów ekonomii społecznej. Wsparcie w tym obszarze uwzględnia trzyetapowy proces. Aktywizacji zawodowa dedykowana jest szczególnie osobom niepełnosprawnym w stopniu umiarkowanym lub znacznym. Pierwszy etap zakłada uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej. Osoby, które są w stanie pracować, mogą podjąć zatrudnienie wspomagane i tym samym uzyskać niezbędne umiejętności i doświadczenie przed wejściem na otwarty rynek pracy. Wsparciem powinny być i są objęte Warsztaty Terapii Zajęciowej. Pomoc finansowa powinna trafiać również do osób niepełnosprawnych, które chcą podjąć zatrudnienie na otwartym rynku pracy. Wcześniej już wspomniana trudna sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy, często spowodowana jest niewystarczającymi lub niezgodnymi z oczekiwaniami pracodawców kwalifikacjami. W tym zakresie bardzo ważnym zadaniem jest tworzenie możliwości przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem specyfiki lokalnego rynku pracy, czy też organizowanie szkoleń w celu przygotowania osób niepełnosprawnych do podjęcia pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej. W przypadku osób przewlekle chorych i osób z niepełnosprawnością intelektualną powyższy proces aktywizacji może mieć czteroetapowy charakter. Obok wymienionych powyżej elementów pojawia się często także etap wstępny – pobyt w ŚDS, którego głównym celem jest kształtowanie samodzielności oraz integracji ze społeczeństwem. Niezwykle istotnym działaniem jest wprowadzenie trwałej i spójnej polityki promocyjnej podnoszącej wartość pracy osób niepełnosprawnych, niwelujące wątpliwości nieuzasadnionych obawy przed zatrudnianiem osób niepełnosprawnych. Dlatego też konieczne jest prowadzenia kampanii informacyjnych, organizowanie targów pracy, czy inicjowanie projektów edukacyjnych dedykowanych potencjalnym pracodawcom.

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA
Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami	1. Wsparcie finansowe w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy także z wykorzystaniem metody zatrudniania wspomaganego (pozyskiwanie środków zewnętrznych na zatrudnianie trenerów pracy). 2. Wsparcie w formie dotacji umożliwiających osobom niepełnosprawnym rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. 3. Organizowanie szkoleń w celu przygotowania osób niepełnosprawnych do podjęcia pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej. 4. Wsparcie inicjatyw tworzenia Zakładów Aktywności Zawodowej oraz rozwoju Warsztatów Terapii Zajęciowej (min. zmiany siedziby). 5. Umożliwienie przekwalifikowania zawodowego z uwzględnieniem specyfiki lokalnego rynku pracy. 6. Organizowanie i wsparcie staży osób niepełnosprawnych. 7. Kampania informacyjna osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i uprawnieniach, również w zakresie prawa pracy. 8. Budowanie świadomości nt. korzyści płynących z zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami. 9. Bieżące monitorowanie lokalnego rynku pracy pod kątem zapotrzebowania na pracę osób niepełnosprawnych. 10. Współpraca z organizacjami pozarządowymi realizującymi szkolenia w zakresie aktywizacji zawodowej.
Wspieranie i organizowanie działań promujących zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami	1. Organizowanie kampanii na temat korzyści wynikających z zatrudniania osób niepełnosprawnych.

	2. Wsparcie organizacji targów pracy dedykowanych osobom niepełnosprawnym i ich potencjalnym pracodawcom. 3. Inicjowanie projektów edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania stereotypom dotyczącym osób niepełnosprawnych. 4. Utworzenie punktu informacyjnego, gdzie pracodawcy oraz osoby niepełnosprawne otrzymają informacje o dostępnych formach wsparcia.
<i>Źródła finansowania:</i> budżet powiatu, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, funduszy Unii Europejskiej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Krajowy Fundusz Szkoleniowy, Fundusz Pracy <i>Realizatorzy zadań:</i> Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego, Wydział Promocji Starostwa Powiatowego, Wydział Edukacji i Rynku Pracy Starostwa Powiatowego, szkoły, poradnia psychologiczno-pedagogiczne, gminy powiatu <i>Partnerzy:</i> Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej, Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, Pełnomocnik Starosty Piaseczyńskiego ds. Osób z Niepełnosprawnościami, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami, zakłady aktywności zawodowej, podmioty ekonomii społecznej, Państwowa Inspekcja Pracy, Centralny instytut Ochrony Pracy, Powiatowa Rada Rynku Pracy.	

8.4. Współpraca podmiotów wspierających osoby z niepełnosprawnościami.

Skuteczna realizacja zadań w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych wymaga współpracy i integracji podmiotów działających w tym obszarze. Program zakłada konieczność prowadzenia dialogu społecznego, który analizowany w kategoriach niepełnosprawności sprowadza się do negocjowania przez szeroko rozumianą grupę osób niepełnosprawnych wraz z organizacjami ich wspierającymi, pracodawców oraz rzeczników i pełnomocników osób niepełnosprawnych, określonych interesów w wybranych sferach życia społecznego. Inicjowanie współpracy zostało ujęte w Programie w dwóch zasadniczych wymiarach. Z jednej strony jest to tworzenie ciał, gremiów, które pełnić by miały funkcje doradcze i inicjatywne. W tym kontekście istotne jest

promowanie dobrych praktyk w zakresie modeli współpracy oraz wypracowania mechanizmów współpracy podmiotów działających w obszarze niepełnosprawności. Z drugiej strony strategiczne znaczenie ma organizowanie konferencji, spotkań służących integracji podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne. Tego typu inicjatywy służą wymianie myśli, doświadczeń, ale również pełnią funkcję integracyjną.

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA
Integracja działań podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne	1. Współpraca samorządów z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne poprzez inicjowanie wspólnych spotkań w celach informacyjnych, doradczych i inicjatywnych. 2. Upowszechnianie, wdrażanie rozwiązań dotyczących współpracy w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych. 3. Współpraca jednostek samorządu powiatowego oraz instytucji wsparcia osób niepełnosprawnych z Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych poprzez konsultowanie i wypracowywanie wspólnych stanowisk.
Inicjowanie spotkań, konferencji służących integracji podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne	1. Organizowanie konferencji dedykowanych mieszkańcom powiatu, których tematem przewodnim będzie niepełnosprawność, problemy osób niepełnosprawnych oraz aktywna integracja. 2. Organizacja seminarium dla pracodawców informującego o korzyściach związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych.

**Promowanie działalności organizacji
pozarządowych działających w systemie
pomocy osobom niepełnosprawnym**

1. Prezentowanie działalności organizacji pozarządowych podczas międzynarodowych wizyt studyjnych, konferencji, spotkań merytorycznych.
2. Obejmowanie patronatem Starosty Piaseczyńskiego okolicznościowych uroczystości, a także udział przedstawicieli Samorządu Powiatu w imprezach osób niepełnosprawnych,
3. Promowanie realizowanych wspólnych przedsięwzięć poprzez media w celu kształtowania wolnego od stereotypów wizerunku osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie.

Źródła finansowania: budżet powiatu, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, funduszy Unii Europejskiej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Realizatorzy zadań: Wydział zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego, Wydział Promocji Starostwa Powiatowego, Wydział Edukacji i Rynku Pracy Starostwa Powiatowego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, Pełnomocnik Starosty Piaseczyńskiego ds. Osób z Niepełnosprawnościami, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

Partnerzy w realizacji zadań: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, Ośrodki Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej.

9. EWALUACJA PROGRAMU. WSKAŹNIKI.

Program stanowi dokument o charakterze wdrożeniowym. W związku z tym niezbędne jest przedstawienie narzędzi umożliwiających monitorowanie procesu wprowadzania go w życie Powiatu oraz śledzenie następstw aplikacji. Przedstawione zostały więc wskaźniki, które umożliwiają monitorowanie każdego wymienionego w Programie zadania. W tabelach poniżej zostały zestawione cele szczegółowe, zadania operacyjne oraz przypisane do nich wskaźniki.

Cele i wskaźniki dotyczą zadań ustawowych powiatu, podejmowanych działań przez powiat piaseczyński, zadań zleconych z zakresu i inicjatyw własnych. Współpracy, w wyjątkowych sytuacjach zostaną włączone dane z gmin, ale ze wskazaniem szczegółów.

9.1. Podejmowanie aktywności w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA	WSKAŹNIKI
Rehabilitacja społeczna	1. Realizacja programu „Aktywny samorząd. 2. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych. 3. Pomoc w zakupie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, w tym również zwiększenie środków na rehabilitację. 4. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.	1. Zrealizowanie programu „Aktywny samorząd”. 2. Wysokość kwoty przeznaczona na uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych. 3. Wysokość kwoty dofinansowania przeznaczonej na zakup sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, w tym również zwiększenie środków na rehabilitację. 4. Wysokość kwoty dofinansowania likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

	5. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych. 6. Dofinansowanie warsztatów terapii zajęciowej, w tym modernizacja już istniejących.	5. Wysokość kwoty dofinansowania sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych. 6. Wysokość kwoty dofinansowania WTZ, w tym modernizacja już istniejących.
Wyrównywanie szans edukacyjnych	1. Wsparcie działań mających na celu zwiększenie szans edukacyjnych młodzieży w dostępie do studiów wyższych. 2. Pomoc w organizowaniu dodatkowych zajęć pozalekcyjnych dla uczniów ze szczególnymi potrzebami. 3. Organizowanie szkoleń (warsztatów) dla kadry pedagogicznej, dotyczących problematyki niepełnosprawności. 4. Wsparcie opracowania i wdrażania w przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich cyklu spotkań edukacyjnych poświęconych tematyce niepełnosprawności. 5. Wsparcia wolontariatu uczniowskiego.	1. Liczba działań mających na celu wsparcie zwiększenia szans edukacyjnych młodzieży w dostępie do studiów wyższych. 2. Liczba w organizowaniu dodatkowych zajęć pozalekcyjnych dla uczniów ze szczególnymi potrzebami. 3. Liczba zorganizowanych szkoleń (warsztatów) dla kadry pedagogicznej, dotyczących problematyki niepełnosprawności. 4. Liczba spotkań w zakresie wsparcia organizacji spotkań edukacyjnych poświęconych tematyce niepełnosprawności. 5. Stworzenie powiatowego systemu wsparcia wolontariatu uczniowskiego.
Pomoc psychologiczna oraz prawna dla osób z niepełnosprawnościami	1. Pomoc psychologiczna skierowana do rodzin osób niepełnosprawnych. 2. Stałe poradnictwo z zakresu rehabilitacji zawodowej, społecznej i prawnej.	1. Wskazanie jednostek/instytucji udzielających pomocy psychologicznej rodzinom osób niepełnosprawnych.

		2. Wskazanie jednostek/instytucji udzielających poradnictwa z zakresu rehabilitacji zawodowej, społecznej i prawnej.
--	--	---

9.2. Podniesienie jakości życia osób z niepełnosprawnościami oraz wsparcie ich opiekunów.

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA	WSKAŹNIKI
Wspieranie rozwoju usług zdrowotnych dla osób z niepełnosprawnościami	1. Doskonalenie zawodowe kadr instytucji, jednostek, wydziałów działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami. 2. Wspieranie programów promocji zdrowia i prewencji w najczęściej występujących chorobach przewlekłych. 3. Wspieranie profilaktyki zdrowia psychicznego osób z niepełnosprawnościami.	1. Liczba szkoleń/kursów/studiów podyplomowych odbytych przez przedstawicieli kadr instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych. 2. Liczba działań nakierowanych na wspieranie programów promocji zdrowia i prewencji najczęściej występujących chorób przewlekłych. 3. Liczba działań nakierowanych na wspieranie profilaktyki zdrowia psychicznego osób niepełnosprawnych.
Wspieranie działań mających na celu promocję zdrowego stylu życia	1. Popularyzacja imprez sportowych i rekreacyjnych o charakterze integracyjnym. 2. Wspieranie programów służących utrzymaniu kondycji psychofizycznej wzmacniającej efekty rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami 3. Wzbogacanie inicjatyw służących tworzeniu zróżnicowanej oferty sportowo-rekreacyjnej i turystycznej dla osób niepełnosprawnych.	1. Liczba działań popularyzatorskich i promocyjnych (przeprowadzonych kampanii, stworzonych reklam) mających na celu wspieranie imprez sportowych i rekreacyjnych o charakterze integracyjnym. 2. Liczba działań nakierowanych na wspieranie programów służących utrzymaniu kondycji psychofizycznej wzmacniającej efekty rehabilitacji osób niepełnosprawnych 3. Liczba działań nakierowanych na wspieranie inicjatyw służących tworzeniu zróżnicowanej oferty sportowo-

		rekreacyjnej i turystycznej dla osób niepełnosprawnych
Likwidacja barier w przestrzeni publicznej	1. Przystosowanie przestrzeni fizycznej, obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych. 2. Cykliczny monitoring dostępności obiektów użyteczności publicznej, dla osób niepełnosprawnych.	1. Liczba działań nakierowanych na przystosowanie przestrzeni fizycznej, obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych. 2. Przeprowadzenie okresowego monitoringu dostępności obiektów użyteczności publicznej.
Zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami w przestrzeni kulturalnej	1. Inspirowanie/współorganizowanie wydarzeń otwartych, plenerowych adresowanych do szerokiego grona odbiorców z preferencją dla imprez integracyjnych. 2. Tworzenie warunków dla autokreacji i samorealizacji w sferze kultury (wspieranie różnych form twórczości i ruchu artystycznego osób niepełnosprawnych).	1. Liczba działań mających na celu inspirowanie/współorganizowanie/wspieranie imprez otwartych, plenerowych adresowanych do szerokiego grona odbiorców z preferencją dla imprez integracyjnych. 2. Liczba działań mających na celu tworzenie warunków dla autokreacji i samorealizacji osób niepełnosprawnych w sferze kultury (wspieranie różnych form twórczości i ruchu artystycznego osób niepełnosprawnych).

9.3. Aktywizacja zawodowa oraz promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA	WSKAŹNIKI
Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami	1. Wsparcie finansowe w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy. 2. Wsparcie w formie dotacji umożliwiających osobom niepełnosprawnym rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. 3. Organizowanie szkoleń w celu przygotowania osób niepełnosprawnych do podjęcia pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej. 4. Wsparcie inicjatyw tworzenia Zakładów Aktywności Zawodowej oraz rozwoju Warsztatów Terapii Zajęciowej (min. zmiany siedziby). 5. Umożliwienie przekwalifikowania zawodowego z uwzględnieniem specyfiki lokalnego rynku pracy. 6. Organizowanie i wsparcie staży osób niepełnosprawnych. 7. Działania informacyjne na rzecz osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i uprawnieniach, w szczególności w zakresie prawa pracy.	1. Kwota wsparcia finansowego w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy. 2. Wysokość kwoty przyznana na dotacje umożliwiające osobom niepełnosprawnym rozpoczęcie działalności gospodarczej. 3. Liczba szkoleń zorganizowanych w celu przygotowania osób niepełnosprawnych do podjęcia pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej. 4. Liczba działań nakierowanych na wsparcie inicjatyw tworzenia Zakładów Aktywności Zawodowej oraz rozwoju Warsztatów Terapii Zajęciowej (m.in. zmiany siedziby). 5. Liczba działań służących możliwości przekwalifikowania zawodowego z uwzględnieniem specyfiki lokalnego rynku pracy. 6. Liczba zorganizowanych staży dla osób niepełnosprawnych. 7. Liczba udzielonych porad na temat praw i uprawnień, w szczególności w zakresie prawa pracy.

	8. Budowanie świadomości na temat korzyści płynących z zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami. 9. Bieżące monitorowanie lokalnego rynku pracy pod kątem zapotrzebowania na pracę osób niepełnosprawnych. 10. Współpraca z organizacjami pozarządowymi realizującymi szkolenia w zakresie aktywizacji zawodowej.	8. Liczba zorganizowanych spotkań informacyjnych dla pracodawców o korzyściach płynących z zatrudnienia osoby z niepełnosprawnościami. 9. Liczba zrealizowanych działań na rzecz monitorowania lokalnego rynku pracy pod kątem zapotrzebowania na pracę osób z niepełnosprawnościami. 10. Liczba szkoleń zrealizowanych przez organizacje pozarządowe w zakresie aktywizacji zawodowej.
Wspieranie i organizowanie działań promujących zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami	1. Organizowanie kampanii na temat korzyści wynikających z zatrudniania osób niepełnosprawnych. 2. Wsparcie organizacji targów pracy dedykowanych osobom niepełnosprawnym i ich potencjalnym pracodawcom. 3. Inicjowanie projektów edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania stereotypom dotyczącym osób niepełnosprawnych. 4. Utworzenie punktu informacyjnego, gdzie pracodawcy oraz osoby niepełnosprawne otrzymają informacje o dostępnych formach wsparcia w zakresie zatrudnienia.	1. Zorganizowanie i przeprowadzenie kampanii promującej wśród pracodawców korzyści wynikające z zatrudniania osób niepełnosprawnych. 2. Organizacja targów pracy dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami oraz ich potencjalnym pracodawcom. 3. Liczba działań ukierunkowanych na inicjowanie projektów edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania stereotypom dotyczącym osób niepełnosprawnych. 4. Zorganizowanie i utworzenie punktu informacyjnego, gdzie pracodawcy oraz osoby niepełnosprawne otrzymają informacje o dostępnych formach wsparcia w zakresie zatrudnienia.

9.4. Współpraca podmiotów wspierających osoby z niepełnosprawnościami.

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA	WSKAŹNIKI
Integracja działań podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne	1. Współpraca samorządów z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne poprzez inicjowanie wspólnych spotkań w celach informacyjnych, doradczych i inicjatywnych. 2. Upowszechnianie, wdrażanie rozwiązań dotyczących współpracy w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych. 3. Współpraca jednostek samorządu powiatowego oraz instytucji wsparcia osób niepełnosprawnych z Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych poprzez konsultowanie i wypracowywanie wspólnych stanowisk.	1. Liczba działań ukierunkowanych na współpracę powiatu z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne. 2. Liczba działań mająca na celu Upowszechnianie, wdrażanie rozwiązań dotyczących współpracy w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych. 3. Liczba działań w kierunku wsparcia osób z niepełnosprawnościami przy współpracy z Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych.
Inicjowanie spotkań, konferencji służących integracji podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne	1. Organizowanie konferencji dedykowanych mieszkańcom powiatu, których tematem przewodnim będzie niepełnosprawności, problemy osób niepełnosprawnych oraz aktywna integracja. 2. Organizacja seminarium dla pracodawców informującego o korzyściach związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych.	1. Liczba zorganizowanych konferencji dedykowanych mieszkańcom powiatu, których tematem przewodnim będzie niepełnosprawności, problemy osób niepełnosprawnych oraz aktywna integracja. 2. Zorganizowanie i poprowadzenie seminarium dla pracodawców informującego o korzyściach związanych

		z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych.
Promowanie działalności organizacji pozarządowych działających w systemie pomocy osobom niepełnosprawnym	1. Prezentowanie działalności organizacji pozarządowych podczas międzynarodowych wizyt studyjnych, konferencji, spotkań merytorycznych. 2. Obejmowanie patronatem Starosty Piaseczyńskiego okolicznościowych uroczystości, a także udział przedstawicieli Samorządu Powiatu w imprezach osób niepełnosprawnych. 3. Promowanie realizowanych wspólnych przedsięwzięć poprzez media w celu kształtowania wolnego od stereotypów wizerunku osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie.	1. Liczba wystąpień podczas międzynarodowych wizyt studyjnych, konferencji, imprez, spotkań merytorycznych mających na celu prezentowanie działalności organizacji pozarządowych. 2. Liczba uroczystości okolicznościowych związanych z osobami niepełnosprawnymi, które zostały objęte patronatem Starosty Piaseczyńskiego. 3. Liczba działań nakierowanych na promocję wspólnych przedsięwzięć poprzez media w celu kształtowania wolnego od stereotypów wizerunku osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie.

10. PODSUMOWANIE

Jednym z najważniejszych wyzwań polityki społecznej na szczeblu powiatowym jest efektywne wsparcie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami. Wszystkie jednostki samorządu terytorialnego priorytetowo powinny traktować budowanie spójnej społeczności z poszanowaniem wszystkich obywateli. Władze powiatu są zatem zobowiązane do tworzenia warunków do jak najlepszego rozwoju potencjału swoich mieszkańców. Osoby niepełnosprawne wymagają szerszej pomocy systemowej w celu ułatwienia funkcjonowania na różnych płaszczyznach życia społecznego i zawodowego. Problemy, z jakimi na co dzień ma do czynienia osoba z niepełnosprawnością, można rozpatrywać w różnych wymiarach od barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, poprzez negatywne stereotypy i uprzedzenia, aż po trudną sytuację na rynku pracy.

Niniejszy Program w pierwszej części określa: cele, adresatów, konsultantów oraz koordynatorów, tworząc w ten sposób założenia Programu. W części drugiej ujęta została diagnoza i struktura niepełnosprawności w Powiecie Piaseczyńskim. Przeprowadzona diagnoza posłużyła odpowiedzi na pytanie, ile osób z niepełnosprawnościami zamieszkuje powiat oraz jaka jest ich sytuacja społeczno-zawodowa. Część trzecia Programu wskazuje na jednostki, wydziały, instytucje, które świadczą pomoc na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Liczba podmiotów decyzją Zarządu Powiatu Piaseczyńskiego wzbogaciła się od 2019 roku o Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Powiatową Bazę Wolontariatu oraz od 2021 roku o Koordynatora do spraw dostępności oraz Pełnomocnika Starosty ds. Osób z Niepełnosprawnościami. Powołanie wyżej wymienionych wzmocniło zakres i możliwości działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami. W części czwartej została przeanalizowana sytuacja dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami. Temat dostępności ze szczególnym uwzględnieniem warunków występujących jednostkach powiatowych, został przedstawiony w części piątej Programu. Ważnym elementem budującym niniejszy dokument jest część poświęcona analizie wyników ankiety. Badanie zostało przeprowadzone wśród osób z niepełnosprawnościami oraz z osobami z ich bliskiego otoczenia.

Diagnoza, która stanowi integralną część programu służyła określeniu zakresu świadczonego wsparcia, co pozwoliło na opracowanie celów i zadań koniecznych do realizacji. Na podstawie pogłębionej diagnozy możliwe było również przeprowadzenie analizy SWOT ukazującej potencjał powiatu w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Diagnoza społeczno-demograficzna oraz analiza SWOT to dwa działania analityczne, które stanowią fundament opracowanych celów i zadań strategii.

Określone powyżej priorytety, zadania, cele oraz wskaźniki pokazują, że sprawy osób z niepełnosprawnościami są ważnym elementem polityki społecznej Zarządu i Rady Powiatu Piaseczyńskiego. Powołanie kolejnych osób i jednostek zajmujących się osobami z niepełnosprawnościami, podejmowanie się realizacji Programów finansowanych z Funduszu Solidarnościowego oraz z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, a także wzrost liczby działań i beneficjentów wsparcia są dowodem na realne zaangażowanie Zarządu Powiatu Piaseczyńskiego. Wydaje się jednak, że działania oraz konkretne starania takie jak szkolenie kadry i urzędników, niwelowanie barier architektonicznych czy zatrudnienie i wsparcie asystenckie nie odniosą zamierzonych celów, jeśli nie uda się zmiana mentalności, nastawienia zarówno osób z niepełnosprawnościami, jak i ich otoczenia. Dlatego wśród priorytetów znalazły się aktywizacja

społeczna i zawodowa, ale też organizacja imprez integracyjnych. Najważniejszym celem działań, który trudno zapisać i wymierzyć wskaźnikiem, jest wiara osób z niepełnosprawnościami w to, że mogą uczestniczyć w życiu społecznym, a my jako społeczeństwo im to umożliwimy.

Słownik skrótów

Poniżej przedstawiamy słownik skrótów używanych w treści Powiatowego Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2022-2027.

AOON – Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej

DPS – Domy Pomocy Społecznej

EKSMOON – Elektroniczny Krajowy System Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności

GUS – Główny Urząd Statystyczny

KRUS – Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

MON – Ministerstwo Obrony Narodowej

MSWiA – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

OzN – Osoby z Niepełnosprawnościami

PAO – Powiatowy Asystent Osobisty

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

POIK – Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej

PSRON – Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PZON – Powiatowy Zespół ds. Orzekania Niepełnosprawności

SOSW – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy

WCAG – Web Content Accessibility Guidelines, czyli wytyczne dotyczące dostępności treści internetowych

WHO – Światowa Organizacja Zdrowia

WOKRO – Wiodący Ośrodek Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczym

WTZ – Warsztaty Terapii Zajęciowej

ZUS – Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Lista adresowa jednostek, instytucji, organizacji działających na terenie Powiatu Piaseczyńskiego, które w zakresie swoich zadań realizują działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Lp.	Instytucja/jednostka/organizacja/wydział	Dane adresowe
1	Starostwo Powiatowe w Piasecznie	ul. Chyliczkowska 14 05-500 Piaseczno nr tel. 22 756 62 54 email: starostwo@piaseczno.pl
2	Starostwo Powiatowe w Piasecznie Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	ul. Chyliczkowska 14 05-500 Piaseczno nr tel. 22 756 62 54 wew. 246 email: wzs@piaseczno.pl
3	Starostwo Powiatowe w Piasecznie Biuro Promocji	ul. Chyliczkowska 14 05-500 Piaseczno nr tel. 22 756 62 54 wew. 191
4	Starostwo Powiatowe w Piasecznie Wydział Edukacji i Rynku Pracy	ul. Chyliczkowska 14 05-500 Piaseczno nr tel. 22 756 62 54 wew. 106
5	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Chyliczkowska 14 05-500 Piaseczno nr tel. 22 756 62 54 wew. 277 email: kontakt@pcprpiaseczno.pl
6	Powiatowa Komisja ds. Orzekania Niepełnosprawności	ul. Chyliczkowska 14 05-500 Piaseczno nr tel. 22 756 62 54 wew. 207 email: pzo@piaseczno.pl

7	Powiatowy Urząd Pracy w Piasecznie	ul. Ludwika Czajewicza 2/4 05-500 Piaseczno nr tel. 22 484 26 78 email: sekretariat@puppiaseczno.com
8	Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej	ul. Księdza Sajny 2a 05-530 Góra Kalwaria nr tel. 22 757 68 20 email: poik@piaseczno.pl
9	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Wojska Polskiego 30 05-500 Piaseczno nr tel. 22 756 44 55, 516 266 753 email: poczta@poradnia.piaseczno.pl
10	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Piasecznie	ul. Szpitalna 12 05-500 Piaseczno nr tel. 22 756 20 57 email: gimspec5@wp.pl
11	Zespół Szkół Specjalnych w Pęcherach	ul. Bolesława Chrobrego 83, Pęchery 05-502 Piaseczno nr tel. 22 756 25 65 email: zsslbiska@interia.pl
12	Koordinator ds. Dostępności	ul. Chyliczkowska 14 05-500 Piaseczno nr tel. 22 756 62 54 wew. 246 email: s.wolny@piaseczno.pl

13	Pełnomocnik Starosty ds. Osób z Niepełnosprawnościami	ul. Chyliczkowska 14 05-500 Piaseczno nr tel. 690 896 600 email: k.krzeminska@piaseczno.pl
14	Powiatowa Baza Wolontariatu	ul. Chyliczkowska 14 05-500 Piaseczno nr tel. 515 025 900 email: wolontariat@piaseczno.pl
15	Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych	ul. Chyliczkowska 14 05-500 Piaseczno email: psron@piaseczno.pl
16	Dom Pomocy Społecznej w Konstancinie-Jeziornie	ul. Potulickich 1 05-510 Konstancin-Jeziorna nr tel. 22 756 41 36 konstancin.naszdzps.pl
17	Dom Pomocy Społecznej im. W. Łukasińskiego w Górze Kalwarii	ul. Szpitalna 1 05-530 Góra Kalwaria nr tel. 22 727 34 40
18	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piasecznie	ul. Świętojańska 5A 05-500 Piaseczno nr tel. 22 756 72 63 email: sekretariat@mgops.piaseczno.eu
19	Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznowoli	ul. Gminna 66 05-506 Lesznowola nr tel. 22 757 92 32 wew. 235 email: gops@gops-lesznowola.pl

20	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarczynie	ul. Rynek 8 05-555 Tarczyn nr tel. 22 715 79 35 mail: gops@tarczyn.pl
21	Ośrodek Pomocy Społecznej w Górze Kalwarii	ul. Pijarska 40 05-530 Góra Kalwaria nr tel. 22 756 73 22 email: ops@gorakalwaria.pl
22	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Prażmowie	ul. Czołchańskiego 1A 05-505 Prażmów nr tel. 22 727 05 26 email: gops@gops-prazmow.pl
23	Ośrodek Pomocy Społecznej w Konstancinie-Jeziornie	ul. Rycerska 13 05-510 Konstancin-Jeziorna nr tel. 22 756 34 84 e-mail: kancelaria@opskonstancinjeziorna.pl
24	Środowiskowy Dom Samopomocy w Pęcherach	ul. Bolesława Chrobrego 83 05-502 Pęchery-Łbiska nr tel. 798 808 335
25	Warsztaty Terapii Zajęciowej	ul. Modrzewiowa 2, 05-501 Piaseczno tel./fax. 22 750 09 71 email: wztzpiaseczno@ksnaw.pl Filia w Górze Kalwarii Ul. Saperów 3, 05-530 Góra Kalwaria email: wztzgorakalwaria@ksnaw.pl Galeria przy Rynku 9 część filii WTZ w Górze Kalwarii) Filia w Górze Kalwarii

		ul. Ks. Sajny 4, 05-530 Góra Kalwaria nr tel. 502 991 994
26	Stowarzyszenie Anioły Floriana	ul. Partyzantów 43 05-532 Chojnów aniolyfloriana@op.pl
27	Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej	Zarząd Główny KSN AW ul. Deotymy 41 01-441 Warszawa nr tel. 504 007 085 22 837 42 61 e-mail: ksnaw@ksnaw.pl
28	Stowarzyszenie Dobra Wola	ul. Modrzewiowa 3 05-515 Nowa Iwiczna nr tel. 602 748 816
29	Fundacja Synapsis	ul. Ondraszka 3 02-085 Warszawa tel./fax: 22 825 87 42 email: fundacja@synapsis.org.pl
30	Stowarzyszenie przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym „AUXILIUM”	ul. Szpitalna 12 05 - 500 Piaseczno nr tel. 22 756 20 57 email: gimspec5@wp.pl
31	Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci, Młodzieży i Osób Niepełnosprawnych i Przewlekłe Chorych „Oni Są”	ul. Akacyjowa 112 05-532 Baniocha nr tel. 517 910 780

Program został opracowany przez Kingę Krzemińską-Puzio – Inspektora Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Piasecznie pod kierunkiem Ewy Lubianiec – Członka Zarządu Powiatu Piaseczyńskiego oraz Sylwii Wolny – Naczelnika Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych przy współpracy z: Martą Kulczyńską-Bońską – Przewodniczącą Powiatowego Zespołu ds. Orzekania

o Niepełnosprawności, Klaudią Wojnarowską – Dyrektorem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Elizą Szapiel-Kintop – Inspektorem Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych.